

Slezská univerzita v Opavě

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Slezská univerzita v Opavě
Fakulta veřejných politik v Opavě

ANGLICKÝ JAZYK 2

Distanční studijní opora

Roman Adamczyk

Opava 2012

Projekt č. CZ.1.07/2.2.00/15.0178
Inovace studijního programu ošetrovatelství na Slezské univerzitě v Opavě

- Obor:** Jazykověda, ošetrovatelství.
- Klíčová slova:** anglický jazyk, terminologie, gramatika, komunikace, medicína, ošetrovatelství
- Anotace:** Studijní opora Anglický jazyk 2 je určena posluchačům ošetrovatelských a dalších zdravotnických oborů v prezenční, kombinované a distanční formě studia. Pojednává o vybraných gramatických (v širokém slova smyslu) tématech s cílem připomenout základní fakta vyučovaná na střední škole, popřípadě odkázat na důležité pasáže dostupných učebnic. V další části seznamuje se základní sadou asi 1000 odborných výrazů z oblasti zdravotních věd, a to včetně výslovnosti, která je u obdobných slov a spojení poměrně složitá. Poznátky opory 2 budou rozvíjeny v dalších dílech této série (3, 4) tak, aby čtenář/ka mohl/a získat základní vhled do anglického jazyka jako takového a zejména do porozumění odborných textů v oboru, případně produkce textů vlastních.

© Slezská univerzita v Opavě
Fakulta veřejných politik v Opavě

Autor: **Mgr. Bc. Roman Adamczyk**

Lektoři:

ISBN

OBSAH

1 SLOVNÍ DRUHY. ZÁKLADY GRAMATIKY	7
1.1 Přehled slovních druhů	7
1.1.1 Člen.....	7
1.1.2 Podstatné jméno.....	10
1.1.3 Přídavné jméno.....	16
1.1.4 Zájmeno.....	19
1.1.5 Číslovka.....	21
1.1.6 Sloveso.....	23
1.1.7 Příslovce.....	30
1.1.8 Předložka.....	32
1.1.9 Spojka.....	34
1.1.10 Cítoslovce.....	36
1.2 Závěrečné poznámky	38
2 ZÁKLADNÍ TERMINOLOGIE	40
2.1 Úvod do terminologie.....	40
2.2 Ošetřovatelství.....	41
2.3 Personál.....	42
2.4 Vyšetření a hospitalizace.....	44
2.5 Fyziologické funkce.....	45
2.6 Prostory.....	46
2.7 Obory.....	48
2.8 Zdraví, nemoci, příznaky.....	50
2.9 Sociální věci a management.....	60
2.10 Části těla – External Body.....	63
2.11 Části těla – Internal Body.....	67
2.12 Diagnostika, vyšetřovací metody.....	72
2.13 Terapie.....	74
2.14 Léčiva.....	77
2.15 Alternativní medicína.....	81
2.16 Pomůcky, přístroje, materiály.....	82
2.17 Porodnictví, mateřství.....	89
2.18 Dokumentace.....	91
2.19 Klíč k překladovým cvičením.....	96

ÚVODEM

Studijní opora je určena frekventantům prezenčního a kombinovaného studia oboru Ošetrovatelství, popřípadě dalších zdravotnických oborů. Jejím cílem je podat přehled poznatků o anglickém jazyce v jeho obecné i terminologické rovině a přispět k rozvoji dovedností v užívání tohoto jazyka se zaměřením na porozumění odborných textů, komunikaci s pacienty a zdravotníky, i produkci vlastních textů – ať už jde o dokumentaci, formulaci dotazů, psaní příspěvků na konferenci a článků, nebo jiné oblasti uplatnění společné jazykové platformy zdravotníků v mezinárodním měřítku, kde rychlá a přesná výměna informací napomáhá zavedení nejnovějších léčebných a ošetrovatelských metod ve prospěch klientů, kteří je potřebují.

RYCHLÝ NÁHLED STUDIJNÍ OPORY

Kapitola 1 seznamuje čtenáře s některými základními mluvnickými pravidly anglického jazyka dle jednotlivých slovních druhů. Pomáhá osvojit si, popřípadě zopakovat pravidla užívání různých tvarů slov, tvoření slovesných časů a další mluvnické jevy. Tvoří východisko pro podrobnější studium konkrétních jevů v gramatických příručkách.

Kapitola 2 předkládá tematický členěný repertoár přibližně 1000 odborných termínů z oblasti medicíny, ošetrovatelství, farmacie a dalších příbuzných oborů. Slovní zásoba je v každém tematickém oddíle řazena abecedně, přičemž některá hlavní hesla mají související podhesla. Každý okruh je doplněn překladovým cvičením, při kterém je možné v případě potřeby využít slovníků.

1 SLOVNÍ DRUHY. ZÁKLADY GRAMATIKY

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

Kapitola 1 seznamuje čtenáře s vybranými gramatickými pravidly a charakterizuje jednotlivé slovní druhy, které se v anglickém jazyce vyskytují. Slouží jako stručné repetitorium učiva střední školy, popřípadě může sloužit jako přehled důležitých témat pro studenty, kteří podrobnější informace budou vyhledávat v gramatických příručkách. Kapitola je doplněna o příklady použití některých pravidel jazyka v oblasti zdravotnické terminologie.

CÍLE KAPITOLY

Po prostudování této kapitoly budete umět:

- vyjmenovat a charakterizovat jednotlivé slovní druhy anglického jazyka
- formulovat a použít základní pravidla gramatiky v oblasti kladení členů, tvorby množného čísla a pádových charakteristik podstatných jmen, tvarů zájmen, stupňování přídavných jmen a příslovcí, tvoření slovesných časů, kladení předložek a spojek, jakož i užití citoslovcí

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

anglický jazyk, gramatika, slovní druhy

1.1 Přehled slovních druhů

Tradiční dělení slovních druhů (word classes, parts of speech) v anglickém úzu se v některých ohledech liší od českého. Základní slovní druhy jsou však totožné. Samostatnou kategorií tvoří v angličtině člen. Jak již bylo řečeno, anglická slova jsou velmi omezeně ohebná, přesto se setkáváme se stupňováním přídavných jmen pomocí přídatných zakončení a dalšími změnami slovních tvarů.

1.1.1 Člen

Angličtina, podobně jako němčina a řada dalších jazyků, disponuje členem. Člen je dvojího typu a slouží k vyjádření **určenosti**, případně **neurčenosti** (obecnosti). Klade se před podstatná jména, v některých případech před jména přídavná a číslovky. V případě, že jsou podstatná jména rozvíta přídavnými jmény, tak se klade člen až před ně ('a new car' = 'nové

auto'). Ne vždy však stojí u podstatného jména člen (viz dále). Rozlišujeme člen určitý (s formou 'the') a člen neurčitý (s formami 'a' a 'an').

Člen neurčitý se užívá u počítatelných podstatných jmen (pouze v jednotném čísle), a to především tehdy, když jsou použita v obecném smyslu, mluví se o nich poprvé, případně nejsou známa z kontextu. **Člen určitý** se používá u podstatných jmen odkazujících k osobám a věcem známým z kontextu, již zmiňovaným v hovoru, případně jedinečným, a lze jej užít v jednotném i množném čísle.

Celkem tedy existují čtyři konkrétní formy členů, jak ukazuje následující tabulka:

TABULKA 1 - Členy

člen určitý		člen neurčitý	
the	the	a	an
[ðə]	[ði:]	[ə]	[ən]
před vyslovovanou souhláskou	před vyslovovanou samohláskou	před vyslovovanou souhláskou	před vyslovovanou samohláskou
the mask (ta maska)	the oxygen mask (ta kyslíková maska)	a mask (nějaká maska)	an oxygen mask (nějaká kyslíková maska)

Pro zvolení správné formy členu je rozhodující jednak kontext a smysl daného spojení, jednak druh hlásky, která následuje ve výslovnosti (nikoliv v písmu). Jestliže jmenná vazba začíná v písmu na samohlásku, ale vyslovuje se souhláskou, použijeme v případě neurčitého členu podobu 'a': 'a young [jaŋ] man', nikoliv 'an young man'. Jestliže naopak jmenná vazba začíná psanou souhláskou, ale vyslovuje se samohláskou, má neurčitý člen podobu 'an': 'an hour [aʊə], nikoliv 'a hour'.

Člen neurčitý se používá u počítatelných podstatných jmen, a to zejména v těchto případech:

1. když jde o obecná (nikoliv vlastní) podstatná jména a o dané věci či osobě hovoříme poprvé nebo je myšlena obecně, popřípadě jde o novou informaci (a house = nějaký/jakýkoli dům, dům obecně)
2. u názvů profesí, které někdo vykonává, nebo obecně u zařazení do nějaké třídy (She is a nurse. = One je zdravotní sestra. Scalpel is an instrument. = Skalpel je nástroj.)

3. při vyjádření frekvence, poměru (five crowns a kilo = pět korun za kilo, twice a day = dvakrát denně)
4. při užití nepočítatelného podstatného jména v platnosti počítatelného (a coffee = jedno kafe)
5. ve vazbách se zpodstatnělým neurčitkem (to have a shower = osprchovat se/dát si sprchu)
6. před výrazy 'few, little' ve významu 'několik, trochu'
7. ve významu 'jeden', 'nějaký' (a Mr. Cooper = jistý pan Cooper)
8. v řadě ustálených vazeb (to be in a hurry = spěchat)
9. u některých názvů nemocí a příznaků (a cold = rýma, a headache = bolest hlavy)

Člen určitý se používá zejména v těchto případech:

1. když jde o jedinečné objekty (the sun = slunce)
2. když jsme o dané osobě či věci již hovořili, je všeobecně známá nebo vyplývá z kontextu (I have a car. The car is red. = Mám auto. To auto je červené.)
3. u názvů některých zeměpisných útvarů, například států (zejména když jde o název víceslovný nebo mající tvar množného čísla: The Netherlands = Nizozemsko) nebo pohoří (The Alps = Alpy)
4. pro vyjádření kolektivního významu – v tom případě se kladě před přídavné jméno, ze kterého se stává funkční podstatné jméno (the rich = bohatí, bohatí lidé)
5. pro vyjádření generického významu (celý typ či třída, např.: The bear is a furry animal. = Medvěd je zvíře porostlé srstí.)
6. u některých názvů odborných časopisů (The Lancet, The New England Journal of Medicine)
7. u názvů některých nemocí, zejména: the flu = chřipka, the hives = kopřivka, the mumps = příušnice, the measles = spalničky (tedy názvy chorob mající podobu množného čísla a končící na -s, některé je však možné užít též bez členu)
8. u názvů částí těla (the eye = oko)
9. ve třetím stupni přídavných jmen (the happiest = nejšťastnější)

10. před řadovou číslovkou (the first = první)
11. před názvy světových stran (the north = sever)
12. v řadě ustálených vazeb (both the... oba/obě..., What is the time? = Kolik je hodin?), v mnoha pevných vazbách předložkou (at home = doma, to school = do školy, in hospital = v nemocnici).

Nepřítomnost členu (nepoužívání členu nebo takzvaný člen nulový) je typická pro většinu vlastních jmen (Eve, Prague), názvy dnů a měsíců (Sunday = neděle, January = leden), názvy ročních dob (spring = jaro), denních jídel (breakfast = snídaně), názvy her a sportů (football = fotbal), názvy barev (blue = modrá), oslovení užívaná v určitém kolektivu (mother = máma, nurse = sestra, sestři). Členy obvykle nemívají podstatná jména látková (water = voda, air = vzduch) a abstraktní (love = láska, friendship = přátelství), pokud nevymezují konkrétní vztah (You will find a love. = Najdeš tu svou lásku.) nebo omezené množství (balení) látky (a milk = láhev/krabice mléka). Člen se rovněž neklade tam, kde je již před podstatným jménem ukazovací zájmeno (this car = toto auto, nelze říci 'this a car' ani 'this the car'), případně přivlastňovací, neurčité nebo tázací zájmeno (his eye = (jeho) oko).

1.1.2 Podstatné jméno

Podstatná jména (substantiva, anglicky 'nouns') zpravidla označují věci, jevy či osoby a ve větě mohou plnit funkci podmětu, předmětu, komplementu aj. Anglická podstatná jména se vyznačují určeností, počitatelností, pádem, číslem a rodem. Oproti českým podstatným jménům mění svůj tvar jen minimálně – srovnej 'doctor' (množné číslo 'doctors') použitelné pro všechny pády oproti českému 'doktor, doktora, doktorovi, doktora, doktore, doktorovi, doktorem', 'doktoři, doktorů, doktorům, doktory, doktoři, doktorech, doktory').

Určenost je vyznačena užitím členu (určitého či neurčitého). Počitatelnost závisí na tom, zda jsou objekty označené podstatným jménem počitatelné na kusy, nebo naopak nepočitatelné. U počitatelných má smysl tvořit množné číslo, u nepočitatelných vystačíme s jednotným číslem (nepočitatelná jsou zejména látková a abstraktní podstatná jména jako 'milk' = mléko, happiness = štěstí). Ve slovnících se počitatelná substantiva značí zpravidla písmenem C (countable), zatímco nepočitatelná písmenem U (uncountable).

Pády se v anglickém jazyce nevyjadřují pádovými koncovkami, ale předložkami nebo postavením jména ve větě. Typické předložky pro jednotlivé pády (dle českého uspořádání) jsou uvedeny v tabulce:

TABULKA 2 – Pády podstatných jmen

pád	typická předložka	příklad
1. pád	- (zpravidla plní funkci podmětu)	nurses work hard (sestry usilovně pracují)
2. pád	of	the top of the head (vrch hlavy, temeno)
3. pád	to	go to the doctor (jít k lékaři)
4. pád	for	work for a company (pracovat pro určitou společnost)
5. pád	- (má podobu zvolání)	Jim, come here! (Jime, pojd' sem!)
6. pád	about	talk about medicine (mluvit o medicíně),
7. pád	with, by	cut with a scalpel (řezat skalpelem), travel by train (cestovat vlakem)

Ve skutečnosti má angličtina formálně jen takzvaný obecný pád (Common Case), který nemá zvláštní koncovku, a přivlastňovací pád, zvaný též Saský genitiv. Přivlastňovací pád přisuzuje osobě či věci vlastnictví něčeho a vyjadřuje se v jednotném čísle podstatných jmen apostrofem se 's' ('s), v množném čísle pouhým apostrofem na konci slova ('). Příklad:

doctor's office = ordinace lékaře (patřící lékaři)

doctors' patients = pacienti lékařů.

Číslo je v angličtině dvojí, stejně jako v češtině – jednotné (singulár, sg.) a množné (plurál, pl.), ačkoliv kdysi v obou jazycích existovalo i dvojné číslo a jeho zbytky se objevují v koncovkách párových částí těla (rukou, nohou, kolenou). Jednotné číslo nemá typické zakončení, u množného čísla pak může nastat dvojí situace – buď jde o množné číslo pravidelné, které se tvoří připojením -(e)s na konec podstatného jména, nebo o množné číslo tvořené nepravidelně.

Koncovka pravidelného množného čísla (-(e)s) se vyslovuje třemi způsoby v závislosti na svém hláskovém okolí, tedy na předcházející hláске:

TABULKA 3 – Výslovnost '-s'

-(e)s		
po samohlásce nebo znělé souhlásce (b, d, g, v...)	[z]	spa – spas [spa:z] (lázně) rug – rugs [ragz] (koberečky)
po neznělých souhláskách (p, t, k, f...)	[s]	lock – locks [loks] (zámky)

po sykavkách a polosykavkách (s, z, š, č, dž, ks (x)) – zde má koncovka podobu -es	[iz]	wish – wishes [wišiz] box – boxes [boksiz]
--	------	---

Některá podstatná jména končící na -o mají v množném čísle koncovku -es: tomato – tomatoes (rajče – rajčata). U podstatných jmen zakončených na -y po souhlásce dochází ke změkčení: duty – duties [dju:tiz] = povinnosti.

Nepravidelná s ohledem na tvoření plurálu jsou například tato běžná podstatná jména:

man – men (muž, člověk – muži, lidé) a složeniny (gentleman - gentlemen)

woman – women (žena – ženy)

child – children (dítě – děti)

knife – knives (nůž – nože)

calf – calves (lýtko – lýtka)

wife – wives (manželka – manželky)

mouth – mouths [mauðz] (jedna ústa – více úst)

tooth – teeth (zub – zuby)

mouse – mice (myš – myši)

louse – lice (veš – vši).

Nepravidelné množné číslo mají desítky zdravotnických termínů, anatomických pojmenování a dalších původem řecko-latinských výrazů. Přestože jde o 'nepravidelné' tvoření plurálu, je možné vysledovat určitá typická zakončení, která se opakují u mnoha podstatných jmen (např. -ae, -i). Přehled často užívaných nepravidelných množných čísel u zdravotnických termínů je uveden v tabulce:

TABULKA 4 – Nepravidelné množné číslo zdravotnických termínů

jednotné číslo - singulár	množné číslo - plurál	český ekvivalent
adenoma	adenomata	adenom
ala	alae	křídlo
alveolus	alveoli	plicní sklípek
analysis	analyses	analýza

antrum	antra	předsíň, dutina
apex	apices	hrot
aphtha	aphthae	afta
axis	axes	osa
bacillus	bacilli	bacil
bacterium	bacteria	bakterie
bronchus	bronchi	průduška
bucca	buccae	tvář
calculus	calculi	kamének
cavum	cava	dutina
cerebellum	cerebella	mozeček
cicatrix	cicatrices	jizva
clyisma	clysmata	klystýr
coccus	cocci	kok
coccyx	coccyges	kostrč
coma	comata	kóma
cor	corda	srdce
cortex	cortices	kůra
criterion	criteria	kritérium
crus	crura	bérec
delirium	deliria	delirium
diagnosis	diagnoses	diagnóza
diencephalon	diencephala	mezimozek
dorsum	dorsa	hřbet
embolus	emboli	vmetek
emphysema	emphysemata	rozedma

epithelium	epithelia	výstelka
fascia	fasciae	povázka, fascie
fibula	fibulae	lýtková kost
focus	foci	ohnisko
foramen	foramina	otvor
frenum	frena	uzdička
fungus	fungi	houba
ganglion	ganglia	nervový uzel
genus	genera	rod
glottis	glottides	hlasivková štěrbina
gyrus	gyri	závit
hallux	halluces	palec u nohy
helix	helices	šroubovice
hilus	hila	branka
humerus	humeri	pažní kost
hypothesis	hypotheses	hypotéza
ilium	ilia	kyčel
incus	incudes	kovadlinka
index	indices (ale ve významu 'rejstřík' má plurál podobu 'indexes')	index
iris	irides	duhovka
labium	labia	ret, pysk
larynx	larynges	hrtan
linea	lineae	rýha, hrana
locus	loci	místo
lumen	lumina	průsvit

macula	maculae	skvrna
matrix	matrices	matrice
medium	media	nosič, kultivační půda
meningitis	meningitides	zánět mozkových plen
morbus	morbi	choroba
naevus	naevi	mateřské znaménko
nephritis	nephritides	zánět ledvin
neurosis	neuroses	neuróza
oesophagus	oesophagi	jícen
os	ora	ústa, ústí
os	ossa	kost
ovum	ova	vejce
paralysis	paralyses	obrna
pelvis	pelves	pánev
polypus	polypi	polyp
prognosis	prognoses	prognóza
radius	radii	kost vřetenní
rectum	recta	konečník
salpinx	salpinges	vejcovod
sclera	sclerae	bělmo
scotoma	scotomata	výpadek zorného pole
semen	semina	semeno
serum	sera	sérum
sputum	sputa	sputum
stenosis	stenoses	zúžení
stimulus	stimuli	podnět

stratum	strata	vrstva
talus	tali	kost hlezenní
thrombus	thrombi	krevní sraženina
trauma	traumata	úraz
ulna	ulnae	kost loketní
uterus	uteri	děloha
vagus	vagi	bloudivý nerv
varix	varices	křečová žíla
vas	vasa	céva
verruca	verrucae	bradavice
villus	villi	klk
zygoma	zygomata	kost lící

Kategorie **jmenného rodu** je v angličtině založena na jiném principu než v češtině. Hlavní rozdíl spočívá v tom, že anglický rod (gender) je takzvaný 'přirozený', což znamená, že označení osob mužského pohlaví jsou v jazyce mužského rodu, označení osob ženského pohlaví pak rodu ženského, u věcí, zvířat a dětí je zpravidla rod střední. U dětí je ovšem možno při bližším citovém vztahu užít i rod ženský (she) či mužský (he), podobně je tomu u zvířat. Výjimečně mají rod mužský a ženský i věci (například lodi, Měsíc apod.)

V angličtině existují poměrně běžně též obourodá podstatná jména – například doctor (lékař i lékařka), teacher (učitel i učitelka), student (student i studentka), nurse (zdravotní sestra – muž i žena, pokud je chceme odlišit, musíme použít spojení 'male nurse' pro muže a 'female nurse' pro ženu v této profesi), clerk (úředník i úřednice). U jiných podstatných jmen je rodový rozdíl vyznačený určitou příponou – například waiter (číšník) x waitress (servírka), postman (pošťák) x postwoman (pošťáčka), případně se pojmenování osob obou rodu zcela liší – queen (královna) x king (král).

1.1.3 Přídavné jméno

Přídavná jména (adjektiva, adjectives) často plní funkci přívlastku, to znamená, že blíže určují podstatné jméno (jeho barvu, tvar, materiál a řadu dalších vlastností, případně vztah k něčemu). Adjektivum většinou stojí před podstatným jménem, které rozvíjí, ale jsou i případy, kdy stojí za ním – v postpozici (oncology proper = vlastní onkologie, onkologie v pravém

slova smyslu, the patients involved = zúčastnění/dotyční pacienti). Běžně lze řetězit několik přídavných jmen před jedním podstatným – například: oral hairy leukoplakia (ústní vlasová leukoplakie).

K typickým **zakončením přídavných jmen** patří: -ing (interesting = zajímavý), -ed (complicated = složitý), -ful (healthful = zdravý), -al (critical = kritický), -less (homeless = jsoucí bez domova), -ous (vitrious = sklovitý, anxious = úzkostný), k typickým předponám a- (alive = živý). Funkci přídavného jména může přebírat i podstatné jméno, které dáme před jiné podstatné jméno, kupříkladu: eye disease = oko + choroba = oční choroba.

Přídavná jména je možné stupňovat, to znamená tvořit jejich druhý a třetí stupeň (vyjadřovat větší a největší, případně menší a nejmenší míru dané vlastnosti). Stupňování probíhá buď pravidelně (a to dvojnásobem – příponami nebo opisem) nebo nepravidelně (což se týká jen několika adjektiv). Následující tabulka podává následující tabulka:

TABULKA 5 – Stupňování přídavných jmen

PŘÍPONOVÉ STUPŇOVÁNÍ (u jednoslabičných adjektiv a některých dvojslabičných (zakončených na -y, -ow, -er, případně majících přízvuk na druhé slabice))	OPISNÉ STUPŇOVÁNÍ (u tří- a víceslabičných přídavných jmen, dále u příd. jmen s počátečním a-, jakož i některých dvojslabičných- například zakončených na -ful, -less, -ous, -ed)	NEPRAVIDELNÉ STUPŇOVÁNÍ (u uvedených přídavných jmen a kvantifikátorů)
1. stupeň long 2. stupeň longer 3. stupeň the longest (dlouhý, delší, nejdelší)	1. stupeň intensive 2. stupeň more intensive 3. stupeň the most intensive (intenzivní, intenzivnější, nejintenzivnější) 1. stupeň famous 2. stupeň more famous 3. stupeň the most famous (známý, známější, nejznámější)	1. stupeň good 2. stupeň better 3. stupeň the best (dobrý, lepší, nejlepší)

<p>1. stupeň big</p> <p>2. stupeň bigger</p> <p>3. stupeň the biggest</p> <p>(velký, větší, největší)</p> <p>se zdvojením po krátké přízvučné samohláске</p>		<p>1. stupeň bad, ill</p> <p>2. stupeň worse</p> <p>3. stupeň the worst</p> <p>(špatný/nemocný, horší/více nemocný, nejhorší/nejvíce nemocný)</p>
<p>1. stupeň happy</p> <p>2. stupeň happier</p> <p>3. stupeň the happiest</p> <p>(šťastný, šťastnější, nejšťastnější)</p> <p>se změkčením y po souhláске na i</p>		<p>1. stupeň far</p> <p>2. stupeň further</p> <p>3. stupeň the furthest</p> <p>(též farther, the farthest)</p> <p>(vzdálený, vzdálenější, nejvzdálenější)</p>
<p>1. stupeň pale</p> <p>2. stupeň paler</p> <p>3. stupeň the palest</p> <p>(bledý, bledší, nejbledší)</p> <p>s vypuštěním koncového –e (aby nebyla dvě e vedle sebe)</p>		<p>1. stupeň many, much</p> <p>2. stupeň more</p> <p>3. stupeň the most</p> <p>(mnoho, více, nejvíce)</p>
		<p>1. stupeň little</p> <p>2. stupeň less, lesser</p> <p>3. stupeň the least</p> <p>(malý, menší, nejmenší)</p>

V odborném jazyce se vyskytuje řada přídavných jmen s předponami bi- (dvoj-), hemi- (polo-), uni- (jedno-), pre- (před-), post- (po-) apod. s jejich řecko-latinskými významy: bipolar (bipolární/dvojpólový), hemiparetic (hemiparetický/ochrnutý na polovině těla), unilateral (jednostranný), pre-term (předčasný), post-operative (pooperační).

1.1.4 Zájmeno

Zájmeno (anglicky 'pronoun') se nazývá podle toho, že může figurovat ve větě namísto podstatného jména (za-jméno). Rozlišujeme několik typů zájmen.

Zájmena osobní zastávají typicky funkci podmětu (I work = Já pracuji), případně předmětu (pak se tvar liší a jde o takzvaný tvar předmětový (Bethy likes me = Bětko mě má ráda). Zájmena přivlastňovací vyjadřují příslušnost nebo vlastnictví vůči určité osobě. Zájmena zvrtná odpovídají českému 'se', popřípadě slouží k vyjádření důrazu (já sám, oni sami...) Zájmena neurčitá, kvantifikátory a determinátory tvoří pestrou skupinu výrazů označujících množství, obecné skupiny (some = někteří, all = všichni), odlišnost (jini) a další podobné významy. Zájmena tázací se uplatňují hlavně v doplňovacích otázkách, to jest tam, kde chceme zjistit zpřesňující informace (Who is it? = Kdo je to?). Typickým začátkem tázacích zájmen je seskupení souhlásek wh- (who, which atd.) S tázacími zájmeny se z velké části kryje množina zájmen vztažných (s výjimkou that), avšak zájmena vztažná plní jinou funkci – typicky spojují větu hlavní s větou vedlejší. Zájmena ukazovací mají velmi omezený repertoár – jde v podstatě jen o čtyři zájmena, dvě pro předměty a osoby bližší k mluvčímu, dvě pro předměty a osoby vzdálenější od mluvčího. Zájmena vzájemnostní vyjadřují vztah jednoho ke druhému, případně reciprocitu.

TABULKA 6 – Druhy zájmen

	jednotné číslo	množné číslo
Zájmena osobní	1. I = já 2. you = ty 3. he = on, she = ona, it = ono	1. we = my 2. you = vy 3. they = oni, ony, ona
Zájmena přivlastňovací	1. my = můj, moje 2. your = tvůj, tvoje 3. his = jeho, her = její, its = toho	1. our = náš 2. your = váš 3. their = jejich
Zájmena v předmětovém tva-	1. me = mne, mi	1. us = nás, nám

ru	2. you = tebe, tobě 3. him = jeho, jemu, her = jí, jí, it = to, tomu	2. you = vás, vám 3. them = je, jim
Zájmena zvrtná a zdůrazňovací	1. myself = se(=be), si 2. yourself = se, si 3. himself, herself, itself = se, si	1. ourselves = se, si 2. yourselves = se, si 3. themselves = se, si
Zájmena neurčitá a kvantifikátory, determinátory	<p>every = každý</p> <p>each = každý</p> <p>all = všechno</p> <p>all = všichni</p> <p>everybody, everyone = všichni</p> <p>both = oba</p> <p>some = nějaký, některý (a složeniny somebody = někdo, something = něco, atd.)</p> <p>any = kterýkoli (a složeniny anybody = kdokoli, anything = cokoli, atd.)</p> <p>no = žádný</p> <p>none = žádný, ani jeden</p> <p>neither = ani jeden (ze dvou)</p> <p>many = mnoho (u počítatelných)</p> <p>much = mnoho (u nepočítatelných)</p> <p>few = málo (u počítatelných)</p> <p>little = málo (u nepočítatelných)</p> <p>one = zástupné zájmeno (I have a book. Tom does not have one. = Já mám knihu, Pavel nemá knihu.)</p> <p>other = jiný (others = jiní, the others = ostatní)</p> <p>another = další</p>	
Zájmena tázací	who? = kdo? what? = co? which? = který?	

	whose? = čí? whom? = koho? (takzvaná wh- words)	
Zájmena vztažná	who, whom, whose, which, that, whereby atd.	
Zájmena ukazovací (demonstrativa)	this (j.č.) = tento, tato, toto that (j.č.) = tamten, tamta, tamto	these (mn.č.) = tito, tyto, tato those (mn.č.) = tamti, tamty, tamta
Zájmena vzájemnostní	each other, one another = je- den druhého, jeden druhému	

Zájmena přivlastňovací mají kromě tvarů uvedených v tabulce ještě takzvané dlouhé tvary, které se používají na konci vět nebo jiných celků: mine = můj/moje, yours = tvůj/tvoje, his = jeho, hers = její, its = patřící věci, dítěti, zvířeti, ours = náš/naše, yours = váš/vaše, theirs = jejich. Příklad: This is my surgery. = To je má ordinace. x This surgery is mine. = Ta ordinace je moje. (důraz)

V **odborných textech** (včetně zdravotnických) se autoři snaží omezovat použití zájmen a používat spíše konkrétní vyjádření (podstatné jméno odkazující na danou věc či osobu) – místo 'We know many types of hypotensives.' = 'Známé mnoho typu hypotenziv.' se tak v odborném textu upřednostní vyjádření 'Scientists know many types of hypotensives.' = 'Vědci znají mnoho typů hypotenziv.' nebo trpné vyjádření 'Many types of hypotensives are known.' = 'Je známo mnoho typů hypotenziv.'

1.1.5 Číslovka

Číslovky vyjadřují počet, množství a často jsou v běžné i odborné psané komunikaci nahrazovány číslicemi a čísly (matematickým vyjádřením). Frekvence číslovek a čísel v lékařských textech je často nadprůměrně vysoká, což je dáno užitím statistických metod v klinických studiích, uváděním různých hodnot v dokumentaci (krevní tlak, dechová frekvence, skóry, stupně apod.), uváděním počtu pacientů (incidence a prevalence), referováním normálních (fyziologických) hodnot v příručkách, případně dalšími faktory, které jsou projevem snahy o přesnost, konkrétnost a exaktnost.

TABULKA 7 – Druhy číslovek

ZÁKLADNÍ (CARDINAL)	ZERO, ONE, TWO, THREE, FOUR, FIVE...
	0 1 2 3 4 5
ŘADOVÉ (ORDINAL)	THE FIRST, THE SECOND, THE THIRD, THE FOURTH...
	1. 2. 3. 4. (OD 4 NAHORU SE TVOŘÍ ŘADOVÉ ČÍSLOVKY PŘIPOJENÍM – TH)
NÁSOBNÉ	ONCE (JEDNOU), TWICE (DVAKRÁT), THRICE/THREE TIMES (TŘÍKRÁT), DÁLE VŽDY S 'TIMES' (FOUR TIMES, FIVE TIMES...)
	TWOFOLD (DVOJNÁSOBNÝ, DVOJITÝ), THREEFOLD (TROJNÁSOBNÝ, TROJITÝ)...

Příklady jako 'twofold' jsou ve skutečnosti násobná přídavná jména, svým významem se však blíží číslovkám, proto jsou uvedena v tomto oddíle.

Pro zdravotníky používající anglický jazyk je důležité umět správně číst a interpretovat **číselné údaje**, různá znaménka uváděná u matematických operací a celý aparát vztahující se ke statistice. Elementární poznatky k této problematice jsou proto uvedeny v následujícím přehledu:

- Opatrnosti je třeba při interpretaci číslovky 'billion', neboť ta v americké (a nyní někdy i v britské) angličtině označuje totéž, co česká 'miliarda' (10^9) a u textů, u kterých není jasná země původu, může vést k dvojznačnosti (v britské angličtině totiž původně označovala totéž, co český 'bilion', tedy 10^{12}). Doporučuje se proto pro 10^9 (naši miliardu) užívat označení 'one thousand million').
- Pro číslici 0 (nula) existuje řada výrazů, z nichž ve vědeckém textu užíváme zejména: zero, nought, null, nill, v telefonních číslech pak oh.
- Zlomky čteme tak, že čitatel považujeme za základní číslovku a jmenovatel za číslovku řadovou: 1/3: one third, 2/5: two fifth. Pro jednu polovinu je specifický výraz: 1/2: one half, pro jednu čtvrtinu pak: ¼: a quarter. U vyšších čísel je možno číst zlomkovou čáru jako 'over' a čitatel i jmenovatel jako základní číslovku: 234/55: two hundred and thirty-four over fifty-five (dvě stě třicet čtyři padesáti-pětín).

- + čteme jako [plas], - jako [mainəs], / jako [di'vaidid bai], x jako [maltiplaid bai], = jako [i:kwəlz, iz], √ jako [ðə ru:t əv]. Mocnina se čte jako 'power' [paʊə].
- Desetinná místa oddělujeme v češtině čárkou, ale v angličtině tečkou. Desetinná tečka se v anglickém odborném textu čte jako 'point', tedy: 1.23: one point twenty-three, one point two three 23.05: twenty-three point oh-five. Na rozdíl od desetinné tečky tečku ve větě označujeme jako 'period' či 'fullstop' a tečku v internetové adrese jako 'dot' (www.nurse.com = [dablju: dablju: dablju: nə:s dot kom]). Čárka v anglickém úzu odděluje řády (1,000,000 = a million = jeden milion).
- Některé číslovky mohou tvořit množné číslo, například 1980's = the nineteen eighties = osmdesátá léta, fives/5's = pětky.

1.1.6 Sloveso

Sloveso (anglicky 'verb') je slovní druh vyjadřující děje, činnosti, stavy a podobné jevy, přičemž gramaticky plní především funkci predikace (přisuzuje podmětu nějakou akční charakteristiku). Sloveso může být ale i podmětem (To work in a sterile manner is a must here. = Pracovat sterilně je tady nutnost.) či plnit jiné funkce.

Angličtina rozlišuje tyto **slovesné tvary**: infinitiv (/to/ work) – ingový tvar (working) – minulý tvar (worked) – přičestí trpné (worked) – tvar 3. os. j.č. (works). Disponuje systémem šesti slovesných časů (na rozdíl od pouhých tří českých – minulý, přítomný, budoucí), přičemž každý anglický čas může tvořit prostou a průběhovou formu. Vedle času má sloveso také kategorii osoby (viditelně se projevuje zejména třetí osoba jednotného čísla, a to v přítomném čase prostém koncovkou -s: I work – she works), číslem (jednotným a množným – formálně se ale neprojevuje), slovesným rodem (činný/trpný – active/passive voice) a způsobem (oznamovací – indikativ, rozkazovací – imperativ, podmiňovací – kondicionál, konjunktiv – subjunctive).

Slovesa dělíme **podle typu** na pomocná (to be=být, to have=mít, to do=dělat) – mají nepravidelné tvary, způsobová (vyjadřují možnost, nutnost, zákaz, apod. – can, may, must, would, should – mají ve všech osobách stejné tvary), plnovýznamová (většina, např. to go – chodit, jet, to work – pracovat).

TABULKA 8 – Druhy sloves

pomocná slovesa primární (auxilliary verbs)	<p>to be = být, často jako sponové sloveso, součást indikace konkrétního slovesného času</p> <p>to have = mít, často jako součást indikace slovesného času</p> <p>to do = dělat, pomocné sloveso při tvorbě záporu v přítomném (don't, doesn't) a minulém čase prostém (didn't) a při tvorbě otázek (Do you know Listeria? Does she know him?)</p>
způsobová slovesa (modal verbs)	<p>vystupují bez 'to':</p> <p>can = moci, umět</p> <p>may = smět, vyjadřuje též možnost ve významu 'snad', zápor je 'mustn't'</p> <p>must = muset (opisný tvar je 'have to': I will have to cook. = Budu muset vařit.), zápor je 'needn't'</p> <p>need to = muset, potřebovat</p> <p>could = minulý tvar od 'can', možnost</p> <p>might = minulý tvar od 'may', opatrná možnost</p> <p>should = mít ve smyslu 'měl by'</p>
plnovýznamová slovesa	<p>to work, to walk, to study...atd., tedy naprostá většina sloves</p>

Podle přítomnosti předmětu dělíme sloves na ta, která si vystačí bez předmětu (intransitivní slovesa, jako je 'to jump' = 'skočit'), slovesa s jedním předmětem (monotranzitivní slovesa, jako je 'to see' = 'vidět' co, koho) a slovesa se dvěma předměty (ditranzitivní slovesa, jako je 'to give' = 'dát' někomu něco).

Z hlediska **pravidelnosti** je důležité rozlišovat slovesa, která tvoří minulý čas a přičestí trpné pravidelně pomocí –ed (He worked. = On pracoval.), a na ta, která tvoří minulý čas odlišným, nepravidelným způsobem – nepravidelných sloves je v angličtině přes 200 (např. buy – bought (minulý tvar) – bought (přičestí trpné)). Seznamy nepravidelných sloves najde čtenář ve většině gramatických příruček a v některých slovnících. Některá slovesa kolísají mezi pravidelným a nepravidelným typem (kupříkladu learn – learned/learnt).

Základní dovedností při práci se slovesy a jejich začleněním na větné úrovni je tvorba časů (tenses). Níže je proto uveden přehled existujících časů a jejich náležitostí, včetně tvorby otázek a záporu. Obvykle jsou časy tvořeny složenými (tedy víceslovnými) konstrukcemi. V průběhových časech přitom vždy nacházíme určitý tvar slovesa 'to be' (být – am, is, are, was/were, will be atd.) jakožto pomocného slovesa.

Časování základních pomocných sloves (která zároveň mohou být významovými slovesy) uvádějí následující diagramy:

DIAGRAMY 1 – 3 – Časování pomocných sloves

SLOVESNÉ ČASY

- SLOVESO TO BE (BÝT)

	JČ	MČ
1.	I am	we are
2.	you are	you are
3.	he/she/it is	they are

V MIN. ČASE: was/were, v budoucím will be

SLOVESNÉ ČASY

- SLOVESO TO HAVE (MÍT)

	JČ	MČ
1.	I have	we have
2.	you have	you have
3.	he/she/it has	they have

V MIN. ČASE: had, v budoucím will have

SLOVESNÉ ČASY

- SLOVESO DO (DĚLAT, pomocné)

	JČ	MČ
1.	I do	we do
2.	you do	you do
3.	he/she/it does	they do

V MIN. ČASE: did, v budoucím will do

Pro **plnovýznamová slovesa** platí následující tabulky:

TABULKA 9 - Přehled slovesných časů v kladné oznamovací větě

ČAS	prostý	průběhový
<p>přítomný</p> <p>prostý: děje trvalé nebo pravidelně se opakující v širší současnosti</p> <p>průběhový: děje aktuálně probíhající, s důrazem na trvání</p>	<p>I work hard.</p> <p>Tom works hard. (3.os. j.č.)</p>	<p>I am working hard.</p> <p>Tom is working hard.</p>
<p>minulý</p> <p>prostý: děje, které se odehrály v minulosti a skončily</p> <p>průběhový: děje, které se odehrály v minulosti a skončily, přičemž důraz je kladen na trvání</p>	<p>I worked hard.</p> <p>Tom worked hard.</p>	<p>I was working hard.</p> <p>Tom was working hard.</p>
<p>budoucí</p> <p>prostý: děje, které se teprve odehrají</p> <p>průběhový: děje, které se teprve odehrají, přičemž důraz je kladen na trvání</p>	<p>I will work hard.</p> <p>Tom will work hard.</p>	<p>I will be working hard.</p> <p>Tom will be working hard.</p>

<p>předpřítomný</p> <p>prostý: děje, které započaly v minulosti a mají dopad do přítomnosti, nebo ještě trvají</p> <p>průběhový: děje, které započaly v minulosti a mají dopad do přítomnosti, nebo ještě trvají, přičemž důraz je kladen na průběh či trvání děje</p>	<p>I have worked hard.</p> <p>Tom has worked hard.</p>	<p>I have been working hard.</p> <p>Tom has been working hard.</p>
<p>předminulý</p> <p>prostý, průběhový: děje, které se odehrály v minulosti před jiným dějem (vyjadřují předčasnost)</p>	<p>I had worked hard.</p> <p>Tom had worked hard.</p>	<p>I had been working hard.</p> <p>Tom had been working hard.</p>
<p>předbudoucí</p> <p>prostý: děje, které budou do určité doby v budoucnosti skončeny, případně dosáhnou určitého trvání</p> <p>průběhový: podobně jako prostý, používá se zřídka</p>	<p>I will have worked hard.</p> <p>Tom will have worked hard.</p>	<p>I will have been working hard.</p> <p>Tom will have been working hard.</p>

TABULKA 10 – Přehled slovesných časů v kladné otázce

ČAS	prostý	průběhový
přítomný	<p>Do I work hard?</p> <p>Does Tom work hard? (3.os. j.č.)</p>	<p>Am I working hard?</p> <p>Is Tom working hard?</p>
minulý	<p>Did I work hard?</p> <p>Did Tom work hard?</p>	<p>Was I working hard?</p> <p>Was Tom working hard?</p>
budoucí	<p>Will I work hard?</p> <p>Will Tom work hard?</p>	<p>Will I be working hard?</p> <p>Will Tom be working hard?</p>
předpřítomný	<p>Have I worked hard?</p> <p>Has Tom worked hard?</p>	<p>Have I been working hard?</p> <p>Has Tom been working hard?</p>

předminulý	Had I worked hard?	Had I been working hard?
	Had Tom worked hard?	Had Tom been working hard?
předbudoucí	Will I have worked hard...?	Will I have been working hard...?
	Will Tom have worked hard...?	Will Tom have been working hard...?

TABULKA 11 - Přehled slovesných časů v záporné oznamovací větě

ČAS	prostý	průběhový
přítomný	I don't work hard. Tom doesn't work hard. (3.os. j.č.)	I'm not working hard. Tom isn't working hard.
minulý	I didn't work hard. Tom didn't work hard.	I wasn't working hard. Tom wasn't working hard.
budoucí	I will not work hard. (I won't work hard.) Tom will not work hard. (Tom won't work hard.)	I will not be working hard. (I won't be working hard.) Tom will not be working hard. (Tom won't be working hard.)
předpřítomný	I haven't worked hard. Tom hasn't worked hard.	I haven't been working hard. Tom hasn't been working hard.
předminulý	I hadn't worked hard. Tom hadn't worked hard.	I hadn't been working hard. Tom hadn't been working hard.
předbudoucí	I will have not worked hard. Tom will have not worked hard.	I will have not been working hard. Tom will have not been working hard.

Předminulý a předbudoucí čas se vyskytují poměrně vzácně, dohromady tvoří jen asi 1% výskytů všech časů v angličtině.

Užití gramatických časů pro jednotlivé roviny fyzikálního času (minulost, přítomnost, budoucnost) je v některých případech zkřížené – budoucnost lze například vyjádřit přítomným slovesným časem průběhovým (We're leaving for Aš tomorrow. = Zítra odjždíme do Aše.), budoucnost po časových výrazech (například 'when') a v podmínkových větách se vyjadřuje přítomným časem prostým (When I come, I will wash the dishes. = Až přijdu, umyji nádobí.) Vždy je třeba zvážit celou perspektivu daného děje a gramatická pravidla, podrobnější výklad k volbě a užití slovesných časů najde čtenář(ka) v mluvnických příručkách. Zvláštní pozornost si zasluhují nepravidelná slovesa, neboť jejich minulé tvary a trpná přičestí nebývají nutně zakončena běžnou koncovkou '-ed'. Přehled nejběžnějších **nepravidelných sloves** je uveden v tabulce:

TABULKA 12 – Vybraná nepravidelná slovesa

Neurčitek (infinitiv)	Minulý tvar (past tense)	Přičestí trpné (past participle), tzv. třetí tvar
be (být)	was/were	been
become (stát se)	became	become
begin (začít)	began	begun
break (rozbít, zlomit)	broke	broken
bring (přinést)	brought	brought
buy (koupit)	bought	bought
catch (chytit)	caught	caught
choose (vybrat)	chose	chosen
come (přijít)	came	come
cut (řezat, stříhat)	cut	cut
do (dělat)	did	done
drink (pít)	drank	drunk
eat (jíst)	ate	eaten
fall (padat)	fell	fallen
feel (cítit)	felt	felt
get (vzít, dostat)	got	got, gotten
give (dát)	gave	given
go (jít, jet)	went	gone
have (mít)	had	had
hold (držet)	held	held
keep (držet, uchovat)	kept	kept
know (vědět, znát)	knew	known

leave (opustit, odjet)	left	left
lie (ležet)	lay	lain
make (dělat, tvořit)	made	made
put (položít, klást)	put	put
read (číst)	read [red]	read [red]
run (běžet)	ran	run
say (říci)	said	said
see (vidět)	saw	seen
sleep (spát)	slept	slept
stand (stát)	stood	stood
take (vzít)	took	taken
tear (trhat)	tore	torn
think (myslet)	thought	thought
understand (rozumět)	understood	understood
wear (nosit, mít na sobě)	wore	worn
write (psát)	wrote	written

Zvláštním slovesným tvarem je v angličtině takzvané gerundium. Gerundium je podobně jako přičestí přítomné zakončeno koncovkou -ing a do češtiny se obvykle překládá podstatným jménem slovesným (Smoking is harmful. = Kouření škodí.), přídavným jménem (a loving nurse = milující sestra), neurčitkem nebo vedlejší větou.

1.1.7 Příslovce

Příslovce (adverbia, adverbs) určují okolnosti slovesných dějů, jejich specifika (místo, čas, způsob...) a podobně jako přídavná jména se některá dají stupňovat. Nejběžnějším zakončením anglických příslovcí je *-ly*, které považujeme za příponu pravidelného odvozování (od přídavných jmen). Pokud výchozí přídavné jméno končí na *-y*, dochází obvykle k měkčení (noisy – noisily), s výjimkou jednoslabičných adjektivních základů jako je shy (plachý) – shyly (plaše). Koncové němé *-e* po samohlásce se vypouští: due (patříčný) – duly (patříčně). Omezená skupina příslovcí má zakončení *-wise* (clockwise = po směru hodinových ručiček) či *-ward(s)* (downwards = směrem dolů). Ještě další příslovce jsou neodvozená, primární, a patří k nim běžné výrazy jako here (zde), now (teď), often (často) a další.

Základní princip **stupňování příslovcí** uvádí následující tabulka:

TABULKA 13 – Stupňování příslovčí

PŘÍPONOVÉ STUPŇOVÁNÍ (u jednoslabičných příslovčí, neodvozených příponou)	OPISNÉ STUPŇOVÁNÍ (u víceslabičných příslovčí)	NEPRAVIDELNÉ STUPŇOVÁNÍ (u uvedených příslovčí a kvantifikátorů)
1. stupeň soon 2. stupeň sooner 3. stupeň soonest (brzy, dříve, nejdříve)	1. stupeň slowly 2. stupeň more slowly 3. stupeň most slowly (pomalu, pomaleji, nejpomaleji) 1. stupeň happily 2. stupeň more happily 3. stupeň most happily (šťastně, šťastněji, nejšťastněji)	1. stupeň well 2. stupeň better 3. stupeň best (dobře, lépe, nejlépe)
a výjimečně i u příslovčí končících na -ly: 1. stupeň early 2. stupeň earlier 3. stupeň earliest se změkčením y po souhlásce na i (časně, časněji, nejčasněji)		1. stupeň badly, ill 2. stupeň worse 3. stupeň worst (špatně, hůře, nejhůře)
		1. stupeň little 2. stupeň less 3. stupeň least (málo, méně, nejméně)
		1. stupeň much 2. stupeň more 3. stupeň most (hodně, více, nejvíce)

Pokud je výchozí přídavné jméno již zakončené na -ly, další -ly se nepřidává a užije se opisného vyjádření: přátelsky = in a friendly way/manner (nikoliv friendlily). Opisu se užívá také při tvoření příslovečného významu od přídavných jmen končících na -ed: unaveně = in a tired way.

V některých případech existuje **dvojitá forma** příslovce – se zakončením -ly i bez něj, která se však liší významem:

hard = tvrdě, hardly = sotva/stěží

high = vysoko, highly = vysoce

late = pozdě, lately = poslední dobou

near = blízko, nearly = téměř

short = náhle/krátce, shortly = brzy/co nevidět.

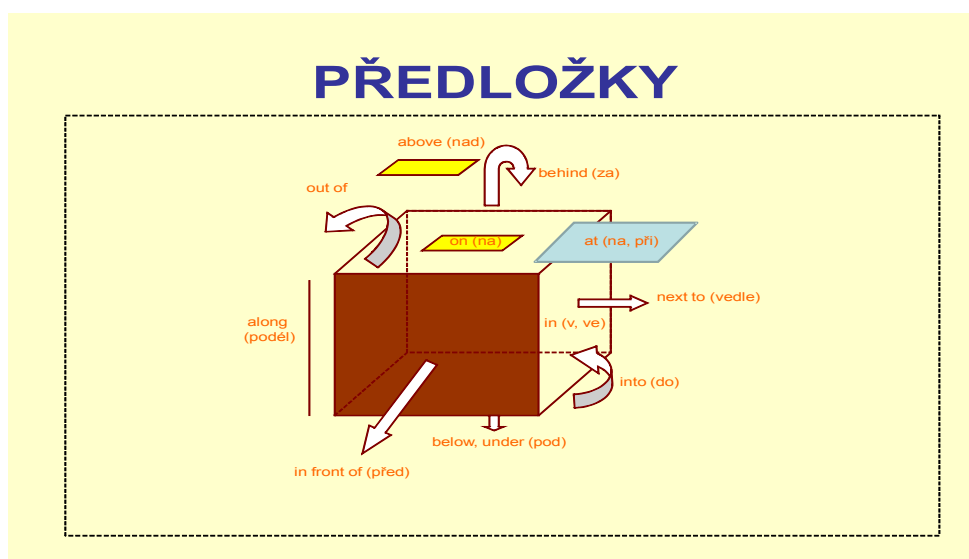
Velmi hojně využití mají takzvaná frekvenční příslovce, která vyjadřují, jak často se určitý děj opakuje. Můžeme je seřadit od nejnižší frekvence po nejvyšší takto:

never (nikdy) – rarely/seldom (zřídka) – sometimes (občas) – often (často) – always (vždy)

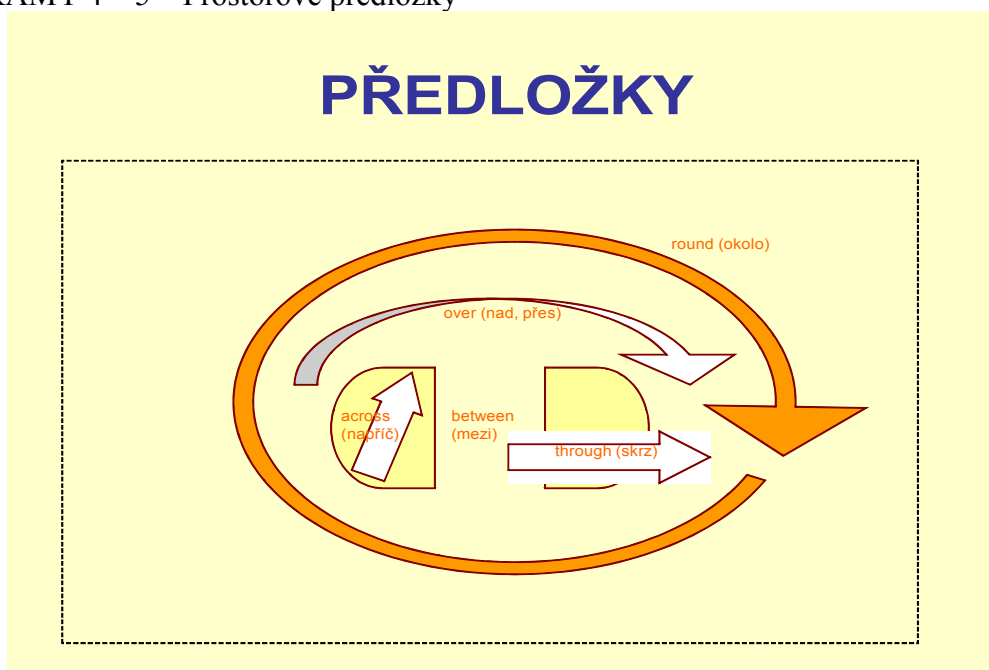
1.1.8 Předložka

Předložky (prepositions) jsou neohebným slovním druhem, který má především gramatický význam (na rozdíl od věcného významu, jaký mají například podstatná jména) – věcný význam předložek bývá velmi obecný, například jde o vyjádření prostorových, časových nebo příčinných vztahů. Bývají kladeny před jmenné vazby, zájmena, gerundia a číslovky, a mohou mít jak jednoduchou (jednoslovnou), tak složenou (víceslovnou) podobu. V angličtině hrají předložky významnou úlohu při vyjadřování pádů. Předložky (případně takzvané příslovečné částice) jsou navíc součástí frázových sloves (to look for = hledat, to take over = předjet a mnoho dalších). Zvláštností je, že anglická předložka může stát i na konci věty (například: Who is it for? = Pro koho to je? = doslova Kdo je to pro?)

Předložky s **prostorovým významem** označují zejména umístění (pozici) nebo směr. Přehled běžných prostorových předložek uvádí následující diagram:

DIAGRAMY 4 – 5 – Prostorové předložky

Předložky s **časovým významem** se v některých případech shodují s prostorovými (například 'on' se používá ve významu 'na' - například 'na stole', ale také ve významu 'v určitý den' - 'on Monday'). Jiné předložky mají čistě časový význam (during = během).

Výběr běžných časových předložek je uveden v tabulce:

TABULKA 14 – Běžné časové předložky

at	v (určitý čas) – at 7.30, o (víkendech) – at weekends	for	po (určitou dobu, označuje trvání) – for 3 years
ago	před (určitou dobou) – 3 years ago	in	v (užívá se s částmi dne, měsíci, ročními obdobími, roky), nejpozději do – in the evening, in June, in 1988
before	před (nějakým okamžikem) – before 1988	since	od (určité doby do nynějška) – since 1988
by	do určité doby, před, nejpozději v – by 5 o'clock	to	až do, před (při sdělování času) – 5 to 5 (za pět minut pět), from 3 to 7 (od tří do sedmi)
during	během – during the meeting	till	až do – till 2078
following	po (něčem) – following the operation	until	až do – until 2078

Kromě časových a prostorových významů vyjadřují předložky některé jiné významy, které se jen obtížně slovníkově definují: about (o) – about him (o něm), from (od – původce) – from Dr. Newton (od doktora Newtona), by (od – autora, původce) – a book by Bonica (kniha od Bonicy) a mnoho dalších.

Předložky mají velký význam pro vyjadřování v **odborném textu**. Řada předložek v odborném vyjadřování jsou takzvané sekundární předložky, které vznikly (alespoň částečně) z jiného slovního druhu – například 'in the course of' = 'v průběhu, během', kde 'in' a 'of' jsou jednoduché předložky, 'course' podstatné jméno a 'the' člen určitý, 'subsequent to' = 'následkem', 'except for' = 'až na, s výjimkou', 'in accordance with' = 'v souladu s', 'with respect to' = 'co se týče, s ohledem na'. Další příklady uvádí tabulka:

TABULKA 15 – Složené předložky odborného stylu

anglicky	česky
according to..... (Newton, 2003)	podle.....(Newtona, publikace z roku 2003)
as a result of.....	následkem....
as opposed to.....	na rozdíl od.....
based on.....	na základě.....
because of.....	kvůli.....
contrary to....	v rozporu s.....
except for....	vyjma....
in reference to.....	s ohledem na.....
in view of....	vzhledem k....
prior to.....	před..... (něčím)
up to....	až do....
with the exception of.....	s výjimkou.....

1.1.9 Spojka

Spojky (conjunctions) slouží ke spojování větných členů nebo vět. Podobně jako předložky jsou buď jednoslovné, nebo víceslovné. Podle typu vztahu, který vyjadřují, je dělíme na souřadící (and = a, but = ale, or = nebo, nor = ani), podřadící (after = až, although = ačkoli, as long as = dokud, because = protože, if = jestliže, once = jakmile, so that = takže, when = když, while = zatímco) a korelační (both...and... = jak...tak..., either...or... = buď...anebo..., neither...nor... = ani...ani...).

Spojky můžeme dále blíže klasifikovat podle konkrétních vztahů, které vyjadřují:

TABULKY 16, 17 – Typy spojek dle vyjadřovaného vztahu

Souřadící spojky			
slučovací	and	a	
	as well as	jakož i, taktéž	
odporovací	but	ale	
	yet	stejně, přesto	
	however	nicméně, však, přesto	
	nevertheless	nicméně, a přece, i tak	
	still	přece, avšak, přes to všechno	
vylučovací	or	nebo	
	neither...nor	ani...ani	
důvodové	for	neboť, protože	
důsledkové	so	tak, nuže, proto	
	therefore	tudíž, a tak	
	thus	takže, tudíž	

Podřadící spojky			
časové	before	před tím, než	
	after	poté, co	
	when	když, až	
	till, until	dokud (ne)	
	as soon as	jakmile	
	as	když	
	while	zatímco	
	as long as	dokud, pokud	
	since	od té doby, co...	
místní	where	kde, kam	

	wherever	kdekoli, kamkoli	
obsahové	that	že	
podmínkové	if	jestliže, kdyby, zdali	
	unless	když ne, dokud ne	
	provided that	za předpokladu, že	
	supposing that	za předpokladu, že	
přípustkové	(al)though	ačkoliv, i když	
	despite (of the fact that...)	přestože	
příčinné	because	protože, poněvadž	
	as	jelikož	
	since	protože, poněvadž	
účelové	(so) that	aby	
	in order to	aby, za účelem	
způsobové	as	jak, tak jako	
	as if	jako by	
srovnávací	as...as	tak...jako	

Pro odborný styl jsou charakteristické některé spojky, které se v běžné řeči neužívají (například 'nevertheless', 'therefore', 'supposing that', 'provided that'). Tyto spojky nezřídka stávají na začátku věty a vyjadřují tak vztah k předchozí větě či odstavci. Tím se buduje logická struktura odborného textu, založená na hledání důkazů, vysvětlování příčin, poukazování na rozdíly a protiklady, a na dalších logických vazbách.

1.1.10 Citoslovce

Citoslovce (interjections) nejsou v odborných zdravotnických textech běžným slovním druhem, jejich frekvence je nízká. Běžně se však mohou objevit v mluvené komunikaci ve

zdravotnickém zařízení, například mezi pacientem a sestrou, lékařem a sestrou, rodinou a pacientem. V citově náročných situacích je přirozené používat citoslovce vyjadřující bolest, utěšování a další prožitky. O citoslovcích pojednává oddíl 2.4.12 první části této série studijních opor (Anglický jazyk 1).

A. vyjádření souhlasu a nesouhlasu

okay = ano, v pořádku

yes = ano

yep, yeah = jo

no = ne

nope = ne (hovorově)

uh-huh = əhə (přikývnutí, vyjadřuje souhlas: A: Let's do it this way. B: Uh-huh.)

B. vyjádření pochopení

aha = aha

I see = aha

C. vyjádření údivu

oh = ach, och (povzdech, často uvozuje větu vyjadřující údiv, může vyjadřovat bolest)

oh dear = jémine (vyjadřuje negativní překvapení)

wow = fiha (vyjadřuje úžas, nadšení, údiv)

D. vyjádření bolesti

ouch = au (Ouch, that hurts!=Au, to bolí!)

ow = ouvej

E. vyjádření odporu

bah = fuj, ale ne (vyjadřuje opovržení)

eh = jakže? (vyjadřuje žádost o zopakování, dotazování, překvapení: A: She's in hospital.

B: Eh? A: I said she is in hospital.)

ugh = brr.. (vyjadřuje odpor)

yuck = fuj

F. utišování, utěšování

hush = pst (Hush, baby, hush... - konejšení dítěte)

shh = pst (utišování)

umm = mmm... (vyjadřuje váhání: The Pi number is...umm...3.14.)

G. kontaktní citoslovce

hello = ahoj

hey = hej, haló

H. další citoslovce

alas = běda (vyjadřuje lítost)

bang = bum, třísk (označení zvuku)

damn = zatraceně (nadávání)

er = hmm, ééé (vyjadřuje váhání)

hmm = hmm... (vyjadřuje váhání, pochyby nebo nesouhlas)

oops! = bác (při pádu předmětu)

phew = uf (vyjadřuje úlevu)

well = nu, nuže, tedy (často na začátku vět: Well, I think it was quite good.)

1.2 Závěrečné poznámky

Podrobnější informace o jednotlivých slovních druzích a gramatických jevech jsou dostupné v mluvnických příručkách a učebnicích zaměřených na obecnou angličtinu. Bibliografii některých dostupných příruček najde čtenář/ka v opoře Anglický jazyk 1 této série.

OTÁZKY

1. Jaké členy v anglickém jazyce existují a v jakých případech se používají? Kdy se člen naopak nepoužívá?
2. Jak vyjadřujeme pády u anglických podstatných jmen?
3. Jak se liší anglický rod podstatných jmen od českého?
4. Jak se tvoří pravidelné množné číslo anglických podstatných jmen?
5. Uveďte 10 příkladů nepravidelného množného čísla u anatomických termínů.
6. Jakou funkci plní přídavná jména? Jaká jsou jejich typická zakončení v anglickém jazyce?
7. Jak se stupňují krátká a dlouhá přídavná jména? Uveďte příklady.
8. Jaké typy zájmen se vyskytují v anglickém jazyce? Jakou funkci plní? Na jaké seskupení písmen začínají tázací zájmena?

9. Jaké druhy číslovek rozlišujeme? Jaká platí pravidla pro čtení zlomků a matematických výrazů? Nastudujte podrobnější pravidla v gramatických příručkách.
10. Jaké slovesné tvary existují v anglickém jazyce? Jaké typy sloves můžeme rozlišit?
11. Vyčasujte základní pomocná slovesa 'to be', 'to have' a 'to do'.
12. Jakými slovesnými časy angličtina disponuje? Vysvětlete strukturu každého z nich a jeho užití.
13. Uveďte druhý a třetí tvar nejméně 15 nepravidelných sloves.
14. Jaké je typické zakončení anglických příslovcí? Jak se stupňují?
15. Jaké základní anglické předložky z prostorovým významem znáte? Jaké znáte předložky s časovým významem? Jaké předložky jsou typické pro odborný styl včetně zdravotnického?
16. Jaké běžné vztahy vyjadřují anglické spojky (uveďte dle tabulky v textu)?
17. K čemu slouží citoslovce a jaká je míra jejich zastoupení v psaném, respektive mluveném projevu ve zdravotnickém prostředí?

SHRNUTÍ KAPITOLY

Kapitola 1 podává stručný přehled vybraných poznatků o jednotlivých slovních druzích v anglickém jazyce. V odůvodněných případech jsou zdůrazněna specifika daného slovního druhu při jeho užití v odborném textu. Kapitola je úvodem do problematiky pro začínající studenty, repetitoriem pro ty, kdo mají za sebou několik let studia cizího jazyka, a předpokládá další samostudium některé z mnoha dostupných mluvnických příruček. Zároveň je východiskem pro smysluplné a korektní použití slovní zásoby, kterou obsahuje Kapitola 2 této opory.

2 ZÁKLADNÍ TERMINOLOGIE

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

Kapitola 2 slouží k osvojení základního penza slovní zásoby v oblasti zdraví, nemoci a zdravotní péče. Seznamuje čtenáře s termíny v oblasti zdraví, zdravotnického personálu, názvosloví nemocí, běžných pomůcek a nástrojů ve zdravotní péči, mateřství a porodnictví, stavby těla, fyziologie, výzkumu, zdravotnického managementu, léčiv a dalších oblastí. Tato slovní zásoba je východiskem k dalšímu studiu odborné literatury, tvorbě vlastních textů i mluvené komunikaci (u všech termínů je uvedena výslovnost).

CÍLE KAPITOLY

Po prostudování této kapitoly budete umět:

- porozumět cca. 1000 základních anglických termínů v oblasti zdravotních věd a běžnější z nich aktivně použít v psaném i mluveném projevu
- pochopit pojmové (věcné) souvislosti v rámci jednotlivých tematických celků
- přeložit běžná sousloví z anglického jazyka do českého a naopak

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

terminologie, zdravotnická terminologie, somatologie, farmakologie, technika, pomůcky, nosologie, management péče, zdravotnická dokumentace

2.1 Úvod do terminologie

Znalosti gramatiky slouží k úspěšné komunikaci, základním pojmenovávacím prvkem verbální komunikace jsou však slova a slovní spojení, neboť zpravidla odkazují na vymezené pojmy (abstraktní odrazy osob, věcí, jevů, pocitů apod.) pomocí kterých popisujeme svět, přemýšlíme a vyjadřujeme se o světě. Proto je v obecné komunikaci a rovněž v komunikaci odborné klíčová znalost slovní zásoby.

V následujících oddílech se čtenář(ka) seznámí se základní výbavou cca. 1000 anglických termínů z oblasti zdravotních věd. Některé termíny jsou doprovázeny podrobnějším komentářem nebo výčtem podřazených termínů (například nurse – scrub nurse). Pro porozumění psanému textu je dostačující osvojit si anglický výraz s jeho pravopisem a český ekvivalent („překlad“), pro mluvenou komunikaci je pak potřebná ještě znalost výslovnosti. Výslovnost je uvedena ve druhém sloupci každé tabulky. Užitečné je rovněž přemýšlet o souvislostech jednotlivých termínů, jejich provázanosti, přesnosti (někdy však i rozkolísanosti – různí autoři je mohou vykládat odlišně), o tom, k čemu a komu odkazují. Každé slovo nese určitý věcný (nebo alespoň gramatický) význam a odkazuje k tak důležitým součástem reality, jako je zdraví, nemoc, pacient, zdravotník, technika, příroda, část těla a mnoho dalších. Znalost slov by tedy měla být zároveň znalostí světa.

2.2 Ošetřovatelství

Ošetřovatelství

care	keə	– péče. Ve výslovnosti je u slov tohoto typu (s 'r' a 'e' v koncové části) náběh na 'r', není však rozhodně plně vysloveno a liší se od českého 'r'.
caring	keəriŋ	– pečování
clinicals	kliniklz	– klinická praxe (studentek)
human needs	hju:mən ni:dz	– lidské potřeby. K jejich saturaci (nasycení) ošetřovatelství směřuje.
midwifery	'mid,wifri	– porodní asistence. Liší se od 'obstetrics', což je medicínsky pojaté porodnictví.
multicultural nursing	malti'kalčərəl nə:sɪŋ	– multikulturní ošetřovatelství. Podobor, který studuje a aplikuje citlivý přístup ke klientům různých kultur s ohledem na jejich hodnoty, postoje, zvyky. Zakladatelkou je Madeleine Leiningerová.
nursing	nə:sɪŋ	– ošetřovatelství. Dnes již svébytný obor vedle medicíny, jedna z nelékařských zdravotnických profesí ('non-medical professions'). Anglické sloveso 'to nurse' vystihuje dobře podstatu této profese – znamená totiž 'něžně chovat, starat se o, kojit'.
self-care	self keə	– sebeběče. Propagátorkou tohoto termínu byla Dorothea Oremová, autorka teorie sebeběče ('self-care theory'). Jedná se o úkony zajišťující vlastní potřeby osoby (mytí, jídlo, oblékání, domácnost apod.) Liší se od užšího pojmu 'sebeobsluha'.

Přeložte (u všech překladových cvičení můžete využít slovníku):

ošetřovatelská péče, deficit sebeběče, porodní asistence jako obor, důležité potřeby člověka, dlouhodobé pečování, bylo o něj dobře pečováno

(www.openclipart.org)

2.3 Personál

Personál

administrator	əd'ministreitə	– THP, technicko-administrativní pracovník ve zdravotnictví, organizátor péče, ekonom aj.
ancillary staff	æn'siləri sta:f	– pomocný personál ve zdravotnickém zařízení (uklízečky, kuchaři aj.)
auxilliary	o:g'ziljəri	– ošetřovatelka, pomocný personál
caregiver	'keə,givə	– pečující, ten, kdo poskytuje péči (laickou nebo odbornou). Někdy se používá ve stejném významu jako 'personal care assistant' (osobní asistent).
consultant	kən'saltənt	– lékař specialista, primář ('senior consultant')
dentist	dentist	– zubní lékař, zubař
doctor	doktə	– doktor, lékař. Zkráceně hovorově někdy jen 'doc'.
doula	dju:lə	– dula, průvodkyně ženy k porodu. Výraz pochází z řečtiny.
family physician	fæməli fi'ziʃən	– rodinný lékař
general practitioner (G.P.)	dženərəl præk'tiʃənə, dži: pi:	– všeobecný lékař, praktik
healer	hi:lə	– léčitel
Health Officer	helθ ofisə	– hygienik
house officer	haus ofisə	– sekundární lékař, sekundář
licensed vocational nurse, enrolled	laisənst vəu'keiʃənəl	– sestra čekatelka, licencovaná sestra pracující pod dohledem registered nurse [ri'dʒɪstəd nə:s] (registrované, plně kvalifi-

nurse	nə:s, in'rauld nə:s	kované autonomní sestry). V zahraničí získání tohoto statusu vyžaduje zpravidla 2-3 roky studia.
matron	meitrən	– vrchní sestra, školní sestra
midwife , mn.č. midwives	midwaif, midwaivz	– porodní asistentka
nurse	nə:s	– sestra. Nejobecnější výraz pro zdravotní sestru. 'R' před souhláskou 's' se opět vysloví jen náznakově.
staff nurse, bed- side nurse	sta:f nə:s, bed- said nə:s	– sestra u lůžka
sister	sistə	– sestra s řídicí funkcí či vyšší kvalifikací
ward sister	wo:d sistə	– staniční sestra
head sister	hed sistə	– vrchní sestra, hlavní sestra
scrub nurse	skrab nə:s	– sálová sestra. Též 'theatre sister'.
nursing aide, pati- ent care technici- an	nə:sinj eid, peišənt keə tek'nišən	– ošetřovatel, ošetřovatelka, sanitář. Stará se o podávání jídel pacientům, stlaní postelí, hygienu a další běžné úkony.
nursing assistant	nə:sinj ə'sistənt	– ošetřovatel, ošetřovatelka. Pomáhá pacientovi s běžnými denními činnostmi ('activities of daily living').
nutritionist, dieti- tian	nju:'trišənist, daiə'tišən	– dietní poradce, dietní sestra. 'Dietitian' podléhá profesní regulaci, 'nutritionist' nikoliv.
oculist	okjulist	– oční lékař
optician	op'tišən	– optik, pracovník prodejny s brýlemi a kontaktními čočkami
orderly	o:dəli	– sanitář, sanitářka. Ve starší terminologii 'nižší zdravotnický pracovník'. 'R' opět zazní v názvu.
paramedic	pærə'medik	– kvalifikovaný záchranář. Jde o osobu v zahraničí oprávněnou k resuscitaci, defibrilaci, intubaci apod. Jedná se o nejvyšší formu kvalifikace a oprávnění v rámci širší profese 'emergency medical technician' (EMT).
patient	peišənt	– pacient. Stejně se píše anglické slovo, které znamená 'trpělivý'. Důvod je ten, že oba výrazy pocházejí ze stejného latinského základu - 'pati'='(s)trpět, snášet'.
probationer	prəu'beišənə	– studentka ošetřovatelství na praxi, žákyňka, též 'student nurse'
registrar	redži'stra:	– v Británii lékař asistent. V jiném významu též zaměstnanec nemocnice sloužící na příjmu nebo vedoucí evidenci. Jde o nižší pozici, než je 'consultant'.

respiratory therapist	ri'spirətəri θerəpɪst	– dechový terapeut. V zahraničí běžná profese vedle dalších zdravotníků. Zajišťuje dechovou rehabilitaci pacientů.
second-level nurse	sekənd levəl nə:s	– vlastně totéž, co '(state) enrolled nurse', dnes již tato příprava pro profesi např. v Británii neprobíhá, ale sestry druhé úrovně mají stále oprávnění působit v oboru.

Přeložte:

náš všeobecný lékař, příchozí pacienti, mnohé sestry na praxi, pracovití záchranáři, lékaři a sestry, skvělý zubař, sanitářky na ranní směně, primář spolupracuje se sekundářem, doporučení dietní sestry, staniční sestra respektuje vrchní sestru, povinnosti sálové sestry, dechový terapeut pomáhá s nácvikem, rada očního lékaře, sanitář čistí lůžko, sestry čekatelky pracují pod dohledem, hygienik zakázal několik výrobků

(www.openclipart.org)

2.4 Vyšetření a hospitalizace

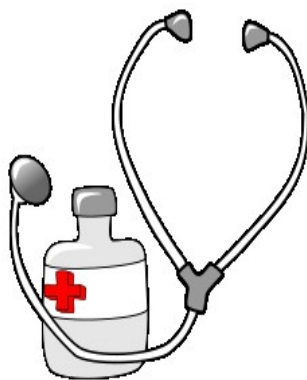
Vyšetření, hospitalizace

admission	əd'miʃən	– přijetí do zdravotnického zařízení
discharge	disʃɑ:dʒ	– propuštění ze zdravotnického zařízení (do domácího ošetřování)
examination	ig,zæmi'neiʃən	– vyšetření
physical examination	fizikəl ig,zæmi'neiʃən	– fyzikální vyšetření
thorough examination	θərə 'neiʃən	– důkladné vyšetření, podrobné vyšetření

follow-up	foləuap	– kontrola, série kontrolních vyšetření, sledování, dispenzarizace
check-up	čekap	– prohlídka, vyšetření
inspection	in' spekʃən	– pohled, prohlédnutí
palpation	pæl' peišən	– pohmat
percussion	pə' kaʃən	– poklep
pulse	pals	– puls
referral	ri' fə:rəl	– doporučení (pacienta jedním lékařem k jinému), odeslání
respiration	respi' reiʃən	– dech, dechová frekvence
return visit	ri' tə:n vizit	– kontrola, kontrolní vyšetření
temperature	temprəʃə	– teplota. V některých anglofonních zemích se dodnes udává ve Fahrenheitech (F). Převod F na stupně Celsia je následovný: $C = 5/9(F-32)$.
transfer	trænsfə:	– překlad (z jednoho zdravotnického zařízení do jiného)
vital signs	vaitəl sainz	– vitální funkce, základní životní funkce. Dech, srdeční činnost (puls), stav vědomí (často posuzovaný Glasgowskou škálou).

Přeložte:

plánované přijetí, pravidelná prohlídka, pacient byl propuštěn, lékař provedl důkladné vyšetření, naplánovat kontrolu, na pohled, poklep neukázal žádné abnormality, odesílání pacientů k jiným specialistům, normální teplota, měřit teplotu, přeložit kvůli komplikacím, sledovat životní funkce

(www.openclipart.org)

2.5 Fyziologické funkce

Fyziologické funkce

to be conscious	tə ˈbi: ˈkɑ:ʃəs	– být při vědomí
to breathe	tə ˈbri:ð	– dýchat
to pass stool	tə ˈpa:s ˈstu:l	– chodit na velkou stranu, stool(s) = stolice
to pass water, to urinate	tə ˈpa:s ˈwo:tə, tə ˈju:rineɪt	– močit, urine = moč
to sleep	tə ˈsli:p	– spát
to sweat	tə ˈswet	– potit se

Přeložte:

pacient byl při vědomí, dýchejte zhluboka, schopen močit, spal jste přes den?, potíte se?

(www.openclipart.org)

2.6 Prostory

Prostory

admission counter	əd ˈmɪʃən kaun- tə	– též reception [ri ˈsepʃən], admission lounge [əd ˈmɪʃən laundʒ], příjmová přepážka či kancelář, příjmový vestibul nemocnice
bay	bei	– lůžkový box.. Bay ward je typ nemocničního oddělení, kde jsou lůžka (4-6) seskupována za prosklenými zástěnami, vhodně oddělena pro zachování soukromí. Jde o velmi odlišný systém od starších Nightingale wards, velkých pokojů s cca. 30 lůžky, která byla stavěna v řadách, a kde sestra bydlela přímo v koutě krytém

		plentou.
department	di'pa:tmənt	– klinika, oddělení
casualty department –	kæʒjuəlti di'pa:tmənt	– traumatologie
emergency department –	i'mə:dʒənsi di'pa:tmənt	– urgentní příjem, akutní péč
in-patient department –	inpeiʃənt di'pa:tmənt	– lůžková část nemocnice
out-patient department	autpeiʃənt di'pa:tmənt	– ambulantní část nemocnice, ambulantní ordinace
pulmonary department –	palmənəri di'pa:tmənt	– plicní oddělení
radiology department –	reidi'olədʒi di'pa:tmənt	– radiologické pracoviště, „rentgen“
dispensary	dis'pensəri	– výdejna léčiv a zdravotnického materiálu
doctor's office	doktəz ofis	– též surgery [sə:dʒəri], ordinace
dressing room	dresinj ru:m	– šatna personálu, převlékárna, přípravný pokoj. Též 'changing room'.
group practice unit	gru:p prækʰtɪs ju:nɪt	– sdružená (ambulantní) praxe
helipad	helipæd	– heliport, místo pro přistávání vrtulníků záchranné služby
hospital	hospɪtl	– nemocnice. Z latinského 'hospitālia' = 'příbytky pro cizince'. Jde o výraz příbuzný s 'hospitable' ('pohostinný'), od latinského kořene 'hospit-' ('host').
mental hospital	mentl hospɪtl	– psychiatrická léčebna (též 'asylum')
chemist's	kemɪsts	– lékárna
infirmary	in'fə:məri	– ošetrovna (v podniku apod.)
intensive care unit (I.C.U.)	in'tensɪv keə ju:nɪt, 'aɪ si: 'ju:	– jednotka intenzivní péče (JIP). Jde zároveň o slovní hříčku, ná-zvučný akronym (ICU znamená v překladu 'Vidím tě – sestra má pacienta stále na očích)
laboratory	lə'borətəri	– laboratoř. Často se označuje zkráceně 'lab' [læb], v tom případě jde o takzvané zkrácené slovo, clipping, který vzniká odtr-žením koncové části výrazu.
long-term care fa-	loŋ tɜ:m keə	– zařízení pro dlouhodobou péči, LDN, ošetrovatelský domov

cility	fə'siliti	(podobně jako nursing home [nə:sɪŋ həʊm])
nurse rest	nə:s rest	– inspekční pokoj sester
operating room (OR)	opəreitɪŋ ru:m	– operační sál
pharmacy	fɑ:məsi	– lékárna (formální výraz)
playroom	pleɪru:m	– dětský koutek, čekárna pro děti
recovery room	ri'kavəri ru:m	– dospávací pokoj (po anestézii), pooperační pokoj
sister's room	sistəz ru:m	– sesterna
spa	spa:	– lázně
surgery	sə:dʒəri	– ordinace. Jiný význam tohoto slova je 'chirurgie'. Přídavné jméno 'surgical'.
(operating) theatre	opəreitɪŋ θiətə	– operační sál (s prostorem pro přihlížející mediky). Řekne-li anglický lékař 'I'm leaving for the theatre.', pak nejde do divadla, ale na sál. 'Divadlo' je jiný význam anglického 'theatre'. Morfo-logickou variantou je tvar 'theater'.
treatment room	tri:tmənt ru:m	– též sick room [sik ru:m], ošetrovna
waiting room	weɪtɪŋ ru:m	– čekárna
ward	wɔ:d	– nemocniční oddělení, větší pokoj. Počet lůžek v jednom 'ward' se pohybuje zhruba mezi 4 (intenzivní péče) - 40 (např. dlouhodobá péče).
delivery ward	dɪ'livəri wɔ:d	– porodnické oddělení

Přeložte:

v nemocnici je mnoho oddělení, ošetrovna je v 1. patře, posad'te se v čekárně, pracuji jako sestra na traumatologii, nemocnice se skládá z lůžkové a ambulantní části, čistý operační sál, velká sesterna, děti v dětském koutku, pacient na dospávacím pokoji, lékař není v ordinaci, nová příjmová část, proslulé lázně, příjezd k urgentnímu příjmu

(www.pixabay.com)

2.7 Obory

Obory

cardiology	ka:di'olədži	– kardiologie
complementary medicine	kompli'mentəri medsin	– alternativní medicína
dentistry	dentistri	– zubní lékařství
emergency medicine	i'mə:džənsi medsin	– akutní medicína, urgentní medicína, plus traumatologie
epidemiology	epidemi'olədži	– epidemiologie. 'Epidemic'='epidemie'.
folk medicine	fəuk medsin	– lidové léčitelství, tradiční medicína
geriatrics	džeri'ætriks	– geriatricie
heart surgery	ha:t sə:džəri	– kardiochirurgie
infectious diseases	in'fekšəs di'zi:ziz	– infekční onemocnění, infektologie
internal medicine	in'tə:nl medsin	– interní medicína
medical	medikəl	– lékařský, léčebný, medicínský, interní
medicine	medsin	– medicína, lékařství, někdy v užším významu (interní medicína), také znamená 'lék'
neurology	njuə'rolədži	– neurologie
oncology	oŋ'kolədži	– onkologie
ophthalmology	ofθæl'molədži	– oční lékařství
orthopaedics	o:θə'pi:diks	– ortopedie
otolaryngology	'əutəu,læriŋ- 'golədži	– otorhinolaryngologie, ORL, ušní – nosní – krční. Anglická zkratka pro ORL je E.N.T. ['i: en 'ti:] (ear, nose, throat).
p(a)ediatric medicine	pi:di'ætrik medsin	– pediatrie, dětské lékařství
physical therapy	fizikl θerəpi	– fyzikální terapie, fyzioterapie
prosthetics	pros'θætiks	– protetika
psychiatry	sai'kaiətri	– psychiatrie
psychology	sai'kolədži	– psychologie
radiology	reidi'olədži	– radiologie
rehabilitation	ri:ə,bili'teiʃən	– rehabilitace
rheumatology	ru:mə'tolədži	– revmatologie

surgical sə:dʒɪkəl – chirurgický

Přeložte:

kardiologie se zabývá srdcem, odborník na rehabilitaci, problémy dětského lékařství, pokroky v onkologii, interní ošetřovatelství, chirurgické ošetřovatelství, boj proti infekčním nemocem, vyspělá kardiochirurgie, odborný časopis o zubním lékařství, rizika a výhody alternativní medicíny

(www.pixabay.com)

2.8 Zdraví, nemoci, příznaky

Zdraví, nemoci, příznaky

-itis	ai(ə)tɪs	– (koncovka zánětlivých onemocnění, na rozdíl od –pathy [pəθi], což je zakončení slov označujících nezápálivá onemocnění). Ně- které záněty se však tradičně označují termíny postrádajícími tuto koncovku (‘pneumonia’=‘zánět plic’).
(raised) tempera- ture	reɪzd tempri:tʃə	– zvýšená teplota
acquired immu- nodeficiency syn- drome (AIDS)	ə'kwaiəd i,mju:nədi- 'fɪʃənsi sindrəʊm, eidz	– AIDS, syndrom získané lidské imunodeficience
agnail	ægneɪl	– záděra
ache	eɪk	– bolest, bolení, pobolívání (aching)
backache	bæk,eɪk	– bolest zad
headache	hed,eɪk	– bolest hlavy, cefalgie

stomachache	stamæk,eik	– bolest břicha
toothache	tu:θ,eik	– bolest zubů
ailment	eilmənt	– potíže, neduh
air-borne	eəbo:n	– (onemocnění) přenášené vzduchem, kapénkovou infekcí
allergy	ælədʒi	– alergie
anxiety	æŋ'zaiəti	– úzkost. Pozor na správnou výslovnost tohoto výrazu. Příslušné přídavné jméno je 'anxious' [æŋkʃəs] (úzkostný, nedočkávací).
asthma	æsmə	– astma, dýchavičnost
atopic eczema	ei'topik eksimə	– atopický ekzém
attention deficit hyperactivity disorder (ADHD)	ə'tenʃən defisit haipə,æk'tiviti dis'ɔ:də	– porucha pozornosti spojená s hyperaktivitou (zvláště u dětí). Srovnej český pojem LMD (lehká mozková dysfunkce).
bed-wetting	bedwetɪŋ	– pomočování
bite	bait	– kousnutí
bleeding	bli:diŋ	– krvácení
boils	boilz	– zánět kůže kolem vlasového míšku, furunkl
bruise	bru:z	– pohmožděnina, modřina, boule
burn	bə:n	– popálenina
burn degree	bə:n di'gri:	– stupeň popáleniny
cancer	kænsə	– rakovina, nádorové onemocnění ('rakovina' je lidové označení)
breast cancer	brest kænsə	– nádorové onemocnění prsu
cervical cancer	sə:vikəl kænsə	– nádorové onemocnění děložního hrdla
colon cancer	kəulən kænsə	– nádorové onemocnění tlustého střeva
lung cancer	laŋ kænsə	– nádorové onemocnění plic
caries	keəri:z	– zubní kaz
cerebral vascular accident (CVA, VCA)	seribrəl væskjulə æksi- dənt, 'si: vi: 'ei	– CMP, cévní mozková příhoda, mrtvice
claudication	klo:di'keiʃən	– kulhání (též 'limping')
cleft palate	kleft pælit	– rozštěp patra
colitis	kəu'laitis	– zánět tlustého střeva, kolitida
common cold	komən kəuld	– rhinitis, běžná rýma, nemoci z nachlazení

concussion	kən'kaʃən	– otřesení, otřes mozku
congestion	kən'dʒesʃən	– městnání, překrvení
conjunctivitis	kən,dʒʌŋkti- 'vaitis	– konjunktivitida, zánět očních spojivek
constipation	konsti'peiʃən	– zácpa, obstipace
contusion	kən'tju:ʒən	– pohmoždění
cough	kɒf	– kašel
cramps	kræmps	– křeče
crush syndrome	kraʃ sindrəʊm	– syndrom ze zavalení
cut	kʌt	– říznutí
cyst	sɪst	– cysta
cystitis	sɪs'taɪtɪs	– zánět močového měchýře
defecation	defə'keɪʃən	– defekace, vyprazdňování stolice. V anglické ošetrovatelské dokumentaci se často užívá spojení 'bowel open' (stolice odchází, akt stolice). Opakem je 'bowel not open' (BNO).
depression	dɪ'preʃən	– deprese. Na rozdíl od běžné „deprese“ (blues) má klinická deprese trvání alespoň 2 týdny a musí splňovat předepsaný počet příznaků. Výraz se používá též ve významu 'prohlubeň' v anatomii.
dermatitis	də:mə'taɪtɪs	– dermatitida, kožní zánět
diabetes	daɪə'bi:tɪz	– diabetes, cukrovka
diarrhoea	daɪə'ri:ə	– průjem
difficulty breathing	dɪfɪkəlti bri:ðɪŋ	– dušnost, obtížné dýchání, dyspnoe
diphtheria	dɪf'θɪəriə	– záškrt
disease	dɪ'zi:z	– choroba, nemoc, patologický stav. Etymologicky dis-ease, tedy dle některých výkladů 'nedostatek manipulačního prostoru nebo příležitosti', slovo snad z latinského základu, které přešlo do angličtiny jako mnoho jiných přes francouzštinu. Dis- je záporná předpona. 'To feel at ease' anglicky naopak znamená 'cítit se v pohodě'.
Alzheimer's disease	o:lç'haiməz dɪ- 'zi:z	– Alzheimerova choroba
Crohn's disease	krəʊnz dɪ'zi:z	– Crohnova choroba. Jde o takzvané medicínské eponymum,

		tedy název odvozený od objevitele daného jevu. Podobně Alzheimerova choroba, Purkyněho buňky apod.
mad cow disease	mæd kau di 'zi:z	– nemoc šílených krav
Parkinson's disease	pa:kinsənz di'zi:z	– Parkinsonova choroba
dislocation	dislə'keiʃən	– vykloubení, též dislokace úlomků kosti
dizziness	dizinis	– závrat'. 'To feel dizzy' znamená 'Mít závrat'.
dysentery	disəntri	– úplavice
dyspnoea	dis'pni:ə	– dyspnoe, dušnost
embolism	embəlizəm	– embolie, vmetek (například krevní sraženiny, vzduchové bubliny)
encephalitis	en,sefə'laitis	– encefalitida, zánět mozku (např. tick-borne encephalitis = klíšťová encefalitida)
encephalopathy	en,sefə'lopəθi	– encefalopatie, nezánettivé onemocnění mozku
enteritis	entə'raitis	– zánět tenkého střeva, enteritida
epilepsy	epilepsi	– epilepsie
epileptic seizure	epi'leptik si:ʒə	– epileptický záchvat
exhaustion	ig'zo:sčən	– vyčerpání
exposure	ik'spəuʒə	– expozice, vystavení (vlivu něčeho)
fainting, syncope	feintiŋ, siŋkəpi	– omdlení
fatigue	fə'ti:g	– únava. Dělí se na 'acute' (akutní) a 'chronic' (chronickou), jejíž krajní formou je chronický únavový syndrom (Chronic Fatigue Syndrome, CFS).
fever	fi:və	– horečka (nad 38 stupňů C)
fit	fit	– záchvat
flatulence	flætjuləns	– plynatost, nadýmání
foul breath	faul breθ	– páchnoucí dech, zápach z úst
fracture	frækčə	– zlomenina, fraktura
closed fracture	kləuzd frækčə	– uzavřená zlomenina
comminuted fracture	kominju:tid frækčə	– tříštivá zlomenina
complete fracture	kəm'pli:t	– úplná zlomenina

re	frækçə	
displaced fracture	dis'pleist	– dislokovaná zlomenina
re	frækçə	
greenstick fracture	grɪ:nstɪk frækçə	– zlomenina typu „vrbového proutku“ (u dětí)
re	frækçə	
impacted fracture	ɪm'pæktɪd	– zaklíněná zlomenina
re	frækçə	
incomplete fracture	ɪnkəm'pli:t frækçə	– neúplná zlomenina
re	frækçə	
longitudinal fracture	lɒndʒɪ'tju:dɪnəl frækçə	– podélná zlomenina
re	frækçə	
oblique fracture	ə'blɪ:k frækçə	– šikmá zlomenina
open fracture,	əʊpən frækçə,	– otevřená zlomenina
compound fracture	kəm'paʊnd frækçə	
re	frækçə	
spiral fracture	spairəl frækçə	– spirální, torzní zlomenina
re	frækçə	
transverse fracture	trænsvə:s frækçə	– příčná zlomenina
re	frækçə	
gastritis	gæs'traɪtɪs	– zánět žaludku, gastritida
German measles	dʒə:mən mi:zəlz	– zarděnky, rubella
gingivitis	dʒɪndʒɪ'vaɪtɪs	– gingivitida, zánět dásní ('dásně'='gums', ale též odborněji 'gingiva')
good health x poor health	gʊd helθ, puə helθ	– dobré zdraví x chatrné zdraví
graze	greɪz	– škrábnutí, odřenina
haemorrhoids	hæmə'ɒɪdɪz	– hemeroidy. Podobně jako jiné abnormality mohou být zdrojem krvácení (haemorrhage [hæmə'ɪdʒ]).
hay fever	heɪ fi:və	– senná rýma, alergická rhinitida
healing	hi:liŋ	– hojení, léčení
health	helθ	– zdraví. Dle WHO stav plné biopsychosociální pohody a prospívání, nejen nepřítomnost nemoci.
health promotion	helθ prə'məʊʃən	– podpora zdraví. Veřejná opatření, instituce a osvěta k posílení dobrého zdravotního stavu populace.

heart attack	ha:t ə'tæk	– srdeční záchvat, infarkt (lidově)
heart failure	ha:t feiljə	– srdeční selhá(vá)ní, může vést k srdeční zástavě (heart arrest [ha:t ə'rest])
heartburn	ha:tbə:n	– pálení žáhy, pyróza
heatstroke, sun-stroke	hi:tstrəuk, sanstrəuk	– úžeh, úpal ('to be sunstruck' = 'dostat úžeh')
heave	hi:v	– dávení, dmutí, dušnost
hematoma	hi:mə'təuma	– hematom, krevní sraženina
hepatitis	hepə'taitis	– zánět jater (jehož příznakem může být žloutenka, tedy 'jaundice' [džo:ndis])
hernia	hə:niə	– kýla
herpes	hə:pi:z	– herpes, opar. 'Cold sore' [kəuld so:] je lidové označení pro běžný opar způsobený virem herpes simplex.
herpes zoster	hə:pi:z zostə	– pásový opar
hiccup	hikap	– škytavka
hypertension	haipə'tenšən	– hypertenze, vysoký krevní tlak
hypotension	haipəu'tenšən	– hypotenze, nízký krevní tlak
cholera	kolərə	– cholera
ill, sick	il, sik	– nemocný. 'To fall ill' = 'onemocnět'.
illness	ilnis	– nemoc (včetně dopadu na jedince a psychických korelátů)
infirmary	in'fə:məti	– neduživost, churavění
inflammatory bowel disease	in'flæmətri bauəl di'zi:z	– (nespecifické) zánětlivé střevní onemocnění
influenza, flu	influ'enzə, flu:	– chřipka. Podle italského 'influenza'='vliv', etymologicky je toto slovo tedy příbuzné s 'influence'.
ingestion	in'džesčən	– požití (něčeho)
injury	indžəri	– poranění, úraz, zranění
insomnia	in'somniə	– nespavost
intoxication	in,toksi'keišən	– opilost, podroušenost, intoxikace
irritable bowel syndrome	iritəbl bauəl sindrəum	– dráždivý tračník. Funkční porucha trávení.
itching	ičij	– svědění
jet lag	džet læg	– pásmová nemoc. Vzniká při letech letadlem přes více časových

		pásem.
kyphosis	kai'fəʊsis	– kyfóza, nadržení zad
laceration	læsə'reiʃən	– tržné poranění
lichen	laikən	– lišej (kožní onemocnění)
loss of appetite	los əv æpətait	– ztráta chuti k jídlu
loss of consciousness	los əv konʃəsnis	– ztráta vědomí
malady	mælədi	– neduh
malaise	mæ'leiz	– nevolnost, když člověk není ve své kůži
malaria	mə'leəriə	– malárie, onemocnění způsobené parazitárním Plasmodiem
mania	meinia	– mánie, chorobná elace (povznesení) nálady
measles	mi:zəlz	– morbilli, spalničky
meningitis	menin'dʒaitis	– meningitida, zánět mozkových plen
micturition	mikčə'riʃən	– mikce, močení, časté močení
mole	məʊl	– mateřské znaménko, névus
mood swings	mu:d swiŋgz	– výkyvy nálady
mouth ulcer, oral ulcer	mauθ alsə, o:rəl alsə	– vřidek v ústní dutině, afta
mumps	mamps	– příušnice, parotitida, zánět příušních žláz
mycosis	mai'kəʊsis	– mykóza
myocardial infarction (M.I.)	maiə'ka:diəl in'fa:kʃən	– infarkt myokardu. Odborný výraz pro srdeční infarkt. Formálnější než 'heart attack'.
nephritis	nef'raitis	– nefritida, zánět ledvin
nosebleed	nəʊzbli:d	– epistaxe, krvácení z nosu
nosology	nəʊ'solodʒi	– nosologie, nauka o nemocích a jejich třídění
obstruction	əb'strakʃən	– obstrukce, ucpání
oedema	i'di:mə	– edém, otok
otitis (media)	əu'taitis	– zánět středního ucha
pain	pein	– bolest
palsy	po:lzi	– ochrnutí
pericarditis	perika:'daitis	– perikarditida, zánět osrdečníku
phobia	fəubiə	– fobie, chorobný strach z konkrétního předmětu, situace, osob

		apod. Tak rozlišujeme např. sociální fobii (social [səʊʃəl] phobia), což je neúměrný strach z lidí a ostych před nimi, agorafobii (agoraphobia), což je strach z pobytu na veřejných prostranstvích, v hypermarketech apod., sekundárně i se strachem z panické ataky (panic disorder [pænik dis'ɔ:də] – panická porucha).
pins-and-needles	pinz ən ni:dəlz	– mravenčení
plague	pleig	– mor
pneumonia	nju:'məuniə	– zánět plic, zápal plic, pneumonie. Jeden z mála zánětů v anglické terminologii, který nemá koncovku -itis.
poisoning	poizəniŋ	– otrava, intoxikace
polio	pəuliəu	– poliomyelitida, dětská obrna
pressure sore, bedsore	preʃə so:, bed- so:	– proleženina, dekubit. Závažnost dekubitu se určuje ve stupních (stage [steidʒ] I, II, III, IV).
psychosis	sai'kəʊsis	– psychóza. Při psychóze bývají zpravidla přítomny negativní příznaky (oploštění emocí apod.) a/nebo pozitivní příznaky (bludy = delusions [di'lu:ʒənz] a halucinace = hallucinations [hə,lu:si'neiʒənz]).
rabies	reibi:z	– vzteklna
rash	ræʃ	– exantém, kožní eflorescence, vyrážka
redness	rednis	– zarudnutí, erytém
reflux	ri:fləks	– reflux, návrat tekutiny dutým orgánem
remission	ri'miʃən	– remise, ústup příznaků choroby
partial remission	pa:ʃəl ri'miʃən	– parciální remise (částečný ústup příznaků)
total remission	təʊtəl ri'miʃən	– celková remise (úplný ústup příznaků)
ringworm	riŋwə:m	– lišej kroužkový, srv. lichen [laikən] = lišej
running nose	raniŋ nəʊs	– rýma
salivation	ˌsæli'veiʃən	– slinění
scald	sko:ld	– sežehnutí, opaření
scratch	skræč	– škrábnutí
shingles	ʃiŋglz	– herpes zoster, pásový opar
shock	ʃok	– šok, nejen v přeneseném smyslu, ale i jako ohrožující tkáňová hypoperfuze (srv. toxic shock, hypovolaemic shock, cardiogenic shock aj.)

schizophrenia	skitsə'fri:njə	– schizofrenie, psychotické onemocnění
sickness	siknis	– onemocnění (včetně sociálních souvislostí)
sign	sain	– projev nemoci, známka nemoci, objektivní příznak. Bývá měřitelný, pozorovatelný, na rozdíl od 'symptom'.
sinusitis	sainə'saitis	– sinusitida, zánět vedlejších dutin nosních
somnolence	somnələns	– ospalost, spavost, somnolence
sore throat	so: θrəut	– bolest v krku, angína
sprained ankle	spreind æŋkl	– podvrtnutý kotník
sting	stiŋ	– bodnutí hmyzem
strain	strein	– namožení
muscle strain	masl strein	– namožení svalu
stroke	strəuk	– mozková mrtvice (lidově)
stupor	stju:pə	– stupor, nadměrná strnulost s minimální reakcí na vnější podněty
stye	stai	– hordeolum, ječné zrno (zánět žláz na okraji očního víčka), případně chalazion (vlčí zrno)
suffocation	safə'keišən	– (za)dušení
sunburn	sanbə:n	– spálená kůže (od slunce)
sweating	swetiŋ	– pocení
excessive sweating	ik'sesiv swetiŋ	– nadměrné pocení
swelling	sweliŋ	– otok, naběhlost
symptom	simpltəm	– symptom, subjektivní příznak. Pociťovaný nebo prožívaný pacientem (například závrať). V anglickém užití nemá tento výraz znehodnocující význam (že to, co je subjektivní, je méně závažné).
tendinitis	tendi'naitis	– zánět šlachy
thrombosis	θrom'bəusis	– trombóza, tvorba krevních sraženin v cévách
tick-borne	tikbo:n	– (onemocnění) přenášené klíšťaty
to cure	tə 'kjuə	– (vy)léčit
to damage	tə 'dæmidʒ	– poškodit
to have a temperature	tə hæv ə tempričə	– mít teplotu

to have the butterflies in one's stomach	tə hæv ðə batə- flaiz in wanz stamək	– mít trému, cítit mravenčení v břiše
to relapse	tə ri'læps	– relabovat, upadnout zpět do nemoci. V české terminologii se rozlišuje relaps (návrat potíží do půl roku od posledního vymizení příznaků) a recidiva (nad konsensuálního půl roku).
to sneeze	tə sni:z	– kýchat
to vomit	tə 'vomit	– zvracet
tonsillitis	tonsi'laitis	– tonzilitida, zánět mandlí, angína. Srovnej 'sore throat'. Výraz 'angina' je v angličtině vyhrazen spíše pro anginu pectoris.
tuberculosis	tju:,bəkju- 'ləusis	– tuberkulóza, TBC
tumor	tju:mə	– nádor, neoplasma
typhoid fever	taifoid fi:və	– břišní tyfus
ulcer	alsə	– vřed, ulcus
crural ulcer	kru:rəl alsə	– bércový vřed, též 'leg ulcer'
peptic ulcer	peptik alsə	– peptický vřed
uncsciousness	an'konšəsnis	– bezvědomí
urination	juəri'neiʃən	– močení, akt močení
wart	wo:t	– bradavice
weight loss	weit los	– úbytek hmotnosti
wound	wu:nd	– rána

Přeložte:

bradavice jsou způsobeny viry, časté záněty mandlí, Jim má teplotu, drobná škrábnutí, zvracíte po jídle?, bodnutí hmyzem je nebezpečné, subjektivní a objektivní projevy nemoci, otrava alkoholem, vakcína proti dětské obrně, vzteklna je smrtelná, miliony lidí trpí malárií, ztráta chuti k jídlu je důležitý příznak, udržovat si dobré zdraví, horečka je vyčerpávající, různé druhy kýly, bylo přítomno zarudnutí, dekubit 3. stupně, utrpět otevřenou zlomeninu, odstranit nádor, trpět úzkostí, bolí mě hlava, těžká dušnost, zastavit krvácení

(www.openclipart.org)

2.9 Sociální věci a management

Sociální věci a management

24/7, round the clock	twenti fo: sevən, raund ðə klok	– nepřetržitý (provoz)
bathroom privileges	ba:θrum privi-lidʒiz	– možnost docházet na toaletu
case study, case report, anecdote	keis stadi, keis ri'po:t, ænikdɔt	– kasuistika, případová studie, klinický případ
case-control study	keis kən'trəul stadi	– studie s kontrolními osobami. Druh klinické studie, kdy jsou párovány vhodné skupiny při výzkumu s tím, že jedna byla vystavena vlivu určitého faktoru nebo terapie a druhá nikoliv. Sledují se rozdíly mezi oběma skupinami.
clinical clerkship	klɪnikəl klə:kʃɪp	– klinický zácvik (sestry či lékaře)
clinical trial	klɪnikəl traɪəl	– studie, klinická zkouška (léku, terapie)
cohort study	kəʊho:t stadi	– kohortová studie. Druh klinické studie, kdy je vybrán statistický soubor (kohorta) s cílem sledovat výskyt určitého jevu, nemoci. Zpravidla se realizuje jako výzkum prospektivní, to znamená, že sleduje probandy do budoucna a výskyt nových případů choroby mezi nimi.
community care	kə'mju:nəti keə	– komunitní péče
compliance	kəm'plaiəns	– compliance, ochota pacienta spolupracovat (míra, v jaké dodržuje léčebný režim). Opačným je 'non-compliance'.
cross-sectional study	kros sekʃənəl stadi	– průřezová studie. Studie okamžitého výskytu dané nemoci (její bodové prevalence) v celé populaci.

Diagnoses-Related Groups (DRG)	daɪəˈɡnəʊsi:z riˈleɪtɪd gru:ps	– systém úhrady péče dle diagnostických skupin. Jeden z takzvaných case-mixových systémů, v němž se hradí náklady poskytovateli péče podle složitosti pacientova onemocnění (hlavní a vedlejší diagnózy, věku apod.) a ekonomické náročnosti jeho léčby.
director	dɪˈrektə	– ředitel, vedoucí pracovník
double-blind	dabl blaɪnd	– dvojitě zaslepený (pokus, studie). Pacient neví, zda dostává lék či placebo, neví to ani lékař, který terapeutický prostředek podává a sleduje účinky. Existují také trojitě zaslepené studie, které v maximální míře zamezují vlivu lidského faktoru a zkreslení (rozlišení, zda jde o verum či placebo, není povoleno ani statistikům vyhodnocujícím sebraná data).
emergency medical service	iˈmɛ:dʒənsɪ medɪkəl sə:vɪs	– lékařská záchranná služba, služba první pomoci
emergency visit	iˈmɛ:dʒənsɪ vɪzɪt	– akutní, neplánovaná návštěva
handover	hændəʊvə	– předávání směny
health care provider	helθ keə prəˈvaɪdə	– poskytovatel zdravotní péče (např. nemocnice, agentura domácí péče)
health centre	helθ sentə	– zdravotnické středisko, poliklinika
health insurance	helθ ɪnˈʃʊərəns	– zdravotní pojištění
Health Maintenance Organization	helθ meɪntənəns o:ɡənəɪ ˈzeɪʃən	– druh organizací zajišťujících v zahraničí financování zdravotní péče na základě smluv s poskytovateli za výhodných podmínek, spadá do oblasti takzvané řízené péče (‘managed care’)
home care	həʊm keə	– domácí péče
chaperone	ʃæpəreɪn	– garde, doprovod k vyšetření
incidence	ɪnsɪdəns	– incidence, počet nových případů sledované nemoci za určité období (zpravidla za rok) v dané populaci
insurance company	ɪnˈʃʊərəns kɑmpəni	– pojišťovna
insurance coverage	ɪnˈʃʊərəns kəvərɪdʒ	– rozsah sjednaného (zdravotního) pojištění
internship	ɪntə:nʃɪp	– první rok v předatestační přípravě po vystudování lékařské fakulty. ‘Intern’=‘aspirant na licenci k samostatnému výkonu praxe’

maternity leave	mə'tə:nəti li:v	– mateřská dovolená
mentor	mentə	– školitel(ka)
nurse/patient ratio	nə:s peišənt rei- šiəu	– poměr počtu pacientů k počtu sester
on-call schedule	on ko:l ſedju:l	– rozpis služeb
patient rights	peišənt raits	– práva pacientů
patient-centered care	peišənt sentəd keə	– péče zaměřená na pacienta
pilot study	pailət stadi	– pilotní studie, předstudie. Provádí se s cílem stanovit, zda má pro daný lék či veličinu smysl zorganizovat velkou klinickou studii.
placebo-controlled study	plə'si:bəu kən'trəuld stadi	– placebem poměřovaná studie. Část osob dostává předpokládaný účinný lék, který je předmětem výzkumu (tzv. verum), a druhá jen napodobeninu (placebo). Sledují se rozdíly v účincích.
policy-holder	polisɪ həuldə	– pojištěnec
preceptor	pri'septə	– instruktor(ka), školitelka sester na praxi, uvádějící sestra
prevalence	prevələns	– prevalence, počet existujících případů určitého onemocnění v dané době ve vybrané populaci
prevention	pri'venʃən	– prevence
public health	pablik helθ	– veřejné zdraví. Soubor opatření, zejména státem podporovaných, která zajišťují zdravotní osvětu, prevenci, sledování a regulaci populačních trendů s cílem chránit zdraví občanů. Patří sem též opatření ve prospěch populace, chránící před rizikem nemocí.
qualitative research	kwoli'teitiv ri'sə:č	– kvalitativní výzkum. V ošetrovatelství má velký význam, samozřejmě vedle výzkumu kvantitativního (který pracuje s čísly, statistickými daty).
randomized design	rændəmaizd di 'zain	– randomizovaný postup (klinické studie). Spočívá v náhodné volbě osob do statistického souboru probandů (pacientů pro sledování) jako reprezentativního demografického vzorku.
reimbursement	ri:im'bə:smənt	– úhrada výkonů zdravotní péče (pojišťovnou)
render a service	rendə ə sə:vis	– poskytnout službu
(nursing) research	nə:siŋ ri'sə:č	– (ošetrovatelský) výzkum
residency	rezidənsi	– příprava lékaře na klinickém pracovišti před atestací, stáž

retrospective study	retrə'spektiv stadi	– retrospektivní studie, prováděná na základě posouzení dokumentace pacientů (výzkum směrem do minulosti). Opak prospektivní studie.
rota-schedule	rəutə šedju:l	– rozpis směn, střídání směn
scope of practice	skəʊp əv præk-tis	– rozsah povolených činností lékaře, kompetence lékaře
screening	skri:ninj	– monitorování, sledování, včasný záchyt
scheduled visit	šedju:ld vizit	– plánovaná návštěva (u) lékaře
sick leave	sik li:v	– nemocenská (jako uvolnění z pracovních povinností), srv. 'sick benefit' = 'nemocenské dávky' jako platba.
social care	səʊʃəl keə	– sociální péče
surveillance	sə:'veiləns	– epidemiologický dohled, dlouhodobý monitoring
training	treiniŋ	– školení, praktická výuka, výcvik

Přeložte:

nepřetržitý provoz ORL oddělení, ochrana veřejného zdraví, být na mateřské dovolené, rozvoj komunitní péče, dvojité zaslepená a placebem porovnávaná studie, primární prevence, omezená možnost docházet na toaletu, řídit se rozpisem služeb, financování výzkumu, úspěšná klinická studie, fungovat non-stop

(www.openclipart.org)

2.10 Části těla – External Body

Části těla

External body

abdomen	æb'dəʊmən	– hovorově 'belly', břicho (přídavné jméno – 'břišní' zní 'abdominal')
ankle	æŋkl	– kotník
arm	a:m	– paže (přídavné jméno – 'pažní' zní 'humeral')
back	bæk	– záda
breast	breɪst	– prs (přídavné jméno – 'prsni' zní 'mammary')
breastbone	breɪstbəʊn	– sternum, hrudní kost
buttocks	bətɔks	– hýždě, zadnice
calf, mn.č. calves	ka:f, ka:vz	– lýtko. Homonymně 'calf' znamená také 'telátko'.
canine	kænain	– špičák
clavicle	klævɪkl	– klíční kost, totéž co 'collar bone'
ear	iə	– ucho (přídavné jméno – 'ušní' zní 'aural', 'otic')
ear lobe	iə ləʊb	– ušní lalůček
elbow	elbəʊ	– loket (přídavné jméno – 'loketní' zní 'cubital', 'ulnar')
enamel	i'næməɪl	– zubní sklovina
extremities	eks'treməti:z	– končetiny
lower extremities	ləʊə eks'treməti:z	– dolní končetiny, nohy
upper extremities	apə 'treməti:z	– horní končetiny, paže
eye	aɪ	– oko (přídavné jméno – 'oční' zní 'optic', 'ocular', 'ophthalmic')
eye-brows	aɪbraʊz	– obočí
eye-lashes	aɪləʃɪz	– řasy
finger	fɪŋgə	– prst (na ruce)
index finger	indeks fɪŋgə	– ukazováček
little finger	lɪtl fɪŋgə	– malíček
middle finger	mɪdl fɪŋgə	– prostředník
ring finger	rɪŋ fɪŋgə	– prsteník
follicle	fɒlɪkl	– vlasový míšek, váček

foot, mn.č. feet	fut, fi:t	– noha (dolní část, distálně od kotníku)
forearm	fo:r'a:m	– předloktí
forehead	forid	– čelo (přídavné jméno – 'čelní' zní 'frontal')
genitals	dženitəlz	– (vnější) pohlavní orgány
groin	groin	– tříslu, krajina stydká
hair	heə	– vlasy, ochlupení
head	hed	– hlava (přídavné jméno – 'hlavový' zní 'cephalic')
hip	hip	– bok
cheek	či:k	– tvář, líce (přídavné jméno – 'lící' zní 'facial')
chest	čest	– hrudník (přídavné jméno – 'hrudní' zní 'thoracic')
chin	čin	– brada (přídavné jméno – 'bradový' zní 'mental')
incisor	in'saizə	– řezák
instep	instep	– nárt
iris	airis	– duhovka
jaw	džo:	– čelist ('upper jaw' = 'maxilla' = 'horní čelist', 'lower jaw' = 'mandible' = 'dolní čelist', adjektiva 'maxillary/mandibular')
knee	ni:	– koleno
knuckle	nakl	– kloub na prstu ruky, metakarpofalangeální skloubení
lip	lip	– ret. Horní ret je označován jako 'upper lip', dolní jako 'lower lip'.
loin	loin	– slabiny, bedra
lunula	lu:njulə	– měsíček (nehtu), lunula
molar	məulə	– stolička (zub)
nail	neil	– nehet
nape	neip	– týl, zátylek
neck	nek	– krk, šíje (přídavné jméno – 'šijový', 'krční' zní 'nuchal', 'cervical')
nipple	nipl	– bradavka
nose	nəuz	– nos (přídavné jméno – 'nosní' zní 'nasal', např. 'nasal cavity' = 'nosní dutina')
nostril	nostril	– nosní chřípí, nozdra
palm	pa:m	– dlaň (přídavné jméno – 'dlaňový' zní 'palmar')

premolar	pri:'məʊlə	– třenový zub
pupil	pju:pil	– zřítelnice oka, zornička, pupila
rib	rib	– žebro (přídavné jméno – 'žeberní' zní 'costal')
sac	sæk	– vak
shin	šin	– holeň (přídavné jméno – 'holenní' zní 'tibial')
shoulder	ʃəʊldə	– rameno
shoulder blade	ʃəʊldə bleid	– lopatka
skin	skin	– kůže
skull	skal	– lebka, cranium (přídavné jméno – 'lebeční' zní 'cranial')
sole	səʊl	– chodidlo
temples	templz	– spánky
thigh	θai	– stehno, femorální oblast (přídavné jméno – 'stehenní' zní 'femoral')
thumb	θam	– palec (na ruce)
toe	təʊ	– prst u nohy
big toe	big təʊ	– palec u nohy
tongue	taŋ	– jazyk (jako orgán). Pro jazyk ve smyslu 'řečový systém' se užívá zpravidla výraz 'language', avšak s výjimkou ustáleného spojení 'mother tongue'='mateřský jazyk'.
tooth, mn.č. teeth	tu:θ, ti:θ	– zub, zuby (přídavné jméno – 'zubní' zní 'dental'). 'To extract a tooth' = 'vytrhnout zub'.
trunk	traŋk	– trup
umbilicus	am'bilikəs	– pupek, totéž co 'navel'
waist	weist	– pas
womb	wu:m	– lůno, klín
wrist	rist	– zápěstí

Přeložte:

celý trup, lebeční fraktura, mezi lopatkami, stříhat nehty, za hrudní kostí, pod kolenem, ohnout malíček, pod kůží, obě čelisti, odložte si do pasu, uvolněte zápěstí, stehna jsou součástí dolních končetin, dvanáct párů žeber, bolest na hrudníku, odstranit ochlupení, tenká zubní

sklovina, cizí těleso v oku, polokoule jsou spojeny, vytrhnout stoličku, mateřské mléko (doslova 'prsni'), ostré špičáky, bolavý nárt, natržený ušní lalůček

(www.openclipart.org)

2.11 Části těla – Internal Body

Internal body

alar cartilage	eilə ka:tilidž	– nosní chrupavka
albumin	ælbjumin	– ne 'albumen', což je 'vaječný bílek'. Albumin, bílkovina běžná v živých organizmech.
alveolus, mn.č. alveoli	æl'viələs, æl'viələi	– alveoly, plicní sklípky
anus	einəs	– řitní otvor
aortic arch	eí'o:tik a:č	– oblouk aorty
artery	a:təri	– tepna, artérie
atrium	eitriəm	– srdeční síň, předsíň
auditory passage	o:ditəri pæsidiž	– zvukovod
blood	blad	– krev, sanguis
blood vessel	blad vesəl	– céva
bodily fluid	bodili fluid	– tělní tekutina. (Spadá sem: blood [blad] = krev, lymph [limf] = míza, saliva [sə'laivə] = sliny, synovial fluid [sai'nəuviəl flu:d] = kloubní tekutina, bile [bail] = žluč, urine [juərin] = moč, earwax [iəwæks] = ušní maz, phlegm [flem] = hlen, mucus [mju:kəs] = sliz, cerebrospinal fluid [seribrə'spainl flu:d] = mozkomíšní mok – CSL, pus [pas] = hnis - patologicky.)
bone	bəun	– kost

bone marrow	bəun mæəu	– kostní dřev
brain	brein	– cerebrum, mozek (přídavné jméno zní 'cerebral' = 'mozkový')
brain stem	brein stem	– mozkový kmen. Na přechodu míchy a mozku. Podílí se na řízení dýchání, polykání, bdělosti, krevního tlaku. Zahrnuje prodlouženou míchu (viz níže), Varolův most (viz níže) a střední mozek/mesencefalon (midbrain).
bronchiolus, mn.č.	brɔŋ'kiələs,	– průdušinky
bronchioli	brɔŋ'kiələi	
bronchus, mn.č.	brɔŋkəs, brɔŋ-	– průdušky
bronchi	kai	
callous body	kələs bodi	– kalózní těleso, corpus callosum. Útvar, v němž jsou lokalizovány spoje mezi pravou a levou mozkovou hemisférou.
capillary	kə'piləri	– kapilára, vlasečnice
cerebellum	seri'beləm	– mozeček (přídavné jméno zní 'cerebellar' = 'mozečkový')
cochlea	kokliə	– hlemýžď. Součást vnitřního ucha.
colon	kəulən	– colon, část tlustého střeva (tračník)
conjunctiva	kondʒəŋk'taivə	– spojivky
convolution	,kɔnvə'lu:ʃn	– mozkový závit
cornea	ko:niə	– rohovka
cortex	ko:teks	– (mozková) kůra
cytokine	saitəkain	– cytokin. Cytokiny jsou buněčnými posly, slouží mj. k předávání informací v imunitním systému. K cytokinům patří interferon, interleukin a řada dalších.
diaphragm	daiəfræm	– bránice
duodenum	dju:ə'di:nəm	– dvanáctník, část tenkého střeva nejbliže žaludku
ear drum	iə dram	– ušní bubínek, tympanum
erythrocyte	i'riθrəsait	– erytrocyt
Eustachian tube	ju:'steišən tju:b	– Eustachova trubice (vedoucí ze středního ucha do nosohltanu). Podle italského anatoma Eustachia, jde o takzvané eponymium (název odvozený od objevitele, autora prvního popisu).
fat	fæt	– tuk
gall bladder	go:l blædə	– žlučník

glans	glænz	– žalud penisu
glial cell	glaiəl sel	– glie, podpůrná a vyživující buňka nervového systému
gyrus, mn.č. gyri	džairəs, džairai	– závit mozkový, např. cingulate gyrus
hammer	hæmə	– kladívko (ušní kůstka)
heart	ha:t	– srdce, cor
hemisphere	hemisfiə	– hemisféra, polokoule mozková
hypothalamus	haipəu- 'θæləməs	– hypothalamus. Součást mezimozku. Produkuje významné hormony stimulující látky – liberiny (CRH aj.)
chamber/ventricle	čeimbə, vent- rikəl	– srdeční komora
ileum	iliəm	– kyčelník, část tenkého střeva napojující se na střevo tlusté
inner ear	inə iə	– vnitřní ucho
jejunum	dži'džu:nəm	– lačník, část tenkého střeva
joint	džoint	– kloub
kidney	kidni	– ledvina
large intestine	la:dž in'testin	– tlusté střevo
larynx	læriŋks	– hrtan
lens	lenz	– čočka
leukocyte	lju:kəsait	– leukocyt
ligament	ligəmənt	– vaz
liver	livə	– játra
lung	laŋ	– plíce. Slovo pochází z indoevropského kořene 'laghu-' = 'lehký', je tedy etymologicky příbuzné se slovem 'light'.
lymph	limf	– lymfa, míza
lymphocyte	limfəsait	– lymfocyt
medulla oblongata	mə'dalə ob- loŋ'geitə	– prodloužená mícha. Výraz 'medulla' se užívá též v jiném významu – 'dřeň'.
mucous membrane	mju:kəs mem- brein	– sliznice
muscle	masl	– sval. Pozor na výslovnost, 'c' se zvukově nerealizuje.
nerve	nə:v	– nerv. Přídavné jméno 'nervous' znamená jak 'nervový', tak 'nervózní'.

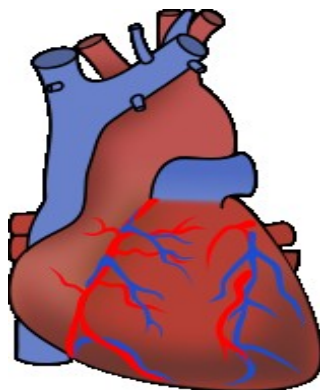
nerve cell, neuron	nə:v sel, njuəron	– nervová buňka, neuron
oesophagus	i:ˈsofəgəs	– jícen
orbit	o:bit	– očnice
outer ear, external ear	autə iə, ikˈstə:nəl iə	– zevní ucho
palate	pælit	– patro
hard palate	ha:d pælit	– tvrdé patro
soft palate	soft pælit	– měkké patro, velum palatinum
pancreas	pæŋkriəs	– slinivka břišní
pelvis	pelvis	– pánev
penis	pi:nis	– penis, mužský pohlavní úd
pericardium	periˈka:diəm	– osrdečník, perikard, srdeční obal
peritoneum	peritəˈni:əm	– pobřišnice, blána kryjící břišní orgány
pharynx	færiŋks	– hltan
phlegm	flem	– hlen
pineal body	piniaəl bodi	– epifýza, šišinka. Součást mezimozku řízená světelnými vlivy okolí (produkuje melatonin).
pituitary gland	piˈtju:təri glænd	– hypofýza. Výrazu ‘hypophysis’ se užívá zřídka.
plasma	plæzmə	– plazma, tekutá část krve
platelet	pleitlit	– krevní destička, trombocyt
pleural cavity	pluərl kævəti	– pohrudniční dutina
pons Varolii	ponz vəˈrəuliai	– Varolův most
protein	prəuti:n	– bílkovina
pubic hair	pju:bik heə	– pubické ochlupení
rectum	rektəm	– konečník, distální část tlustého střeva
red blood cell	red blad sel	– červená krvinka, erytrocyt
scapula	skæpjulə	– lopatka
scrotum	skrəutəm	– šourek
seminal sacs	si:minl sæks	– semenné vajíčky
septum	septəm	– přepážka (srdeční, ale též nosní)

serum	siərəm	– sérum. Od plazmy se liší absencí některých srážlivých bílkovin.
sinew, tendon	sinju:, tendən	– šlacha
sinus	sainəs	– dutina (zejména k označení vedlejších dutin nosních), též 'žilní splav' a označení normálního srdečního rytmu.
small intestine	smo:l in'testin	– tenké střevo
spinal cord	spainl ko:d	– páteřní mícha
spine	spain	– páteř (též 'backbone', 'vertebral column')
cervical spine	sə:vikəl spain	– krční páteř
coccygeal spine	kək'sidziəl spain	– kostrční páteř
lumbar spine	lambə spain	– bederní páteř
sacral spine	seikrəl spain	– křížová páteř
thoracic spine	θo:'ræsik spain	– hrudní páteř
spleen	spli:n	– lien, slezina. Odvozená slova mají předponu splen- ('splenomegaly' = 'zvětšení sleziny').
stomach	stamək	– žaludek
thalamus	θæləməs	– talamus, vejčitý útvar v mezimozku (diencephalon)
throat	θrəut	– hrdlo, krk (srv. 'sore throat' = 'bolest v krku')
thrombocyte	θrombəsait	– trombocyt, krevní destička (srv. 'platelet')
thyroid gland	θairoid glænd	– štítná žláza
tissue	tiʃju:, tiʃu:	– tkáň
tonsil	tonsl	– mandle
trachea	trə'ki:ə	– průdušnice
ureter	juə'ri:tə	– močovod
urethra	juə'ri:θrə	– močová trubice
urinary bladder	juərinəri blædə	– močový měchýř
uterus	ju:tərəs	– děloha
uvula	ju:vjulə	– čípek
vagina	və'dʒainə	– pochva, vagína
valve	vælv	– chlopeň
tricuspid valve	traɪ'kæspid	– trojčípá chlopeň srdeční, mezi pravou síní a pravou komorou

	vælv	
vein	veɪn	– žíla, véna
ventricle	ventrɪkəl	– (mozková) komora
vermiform appendix	və:mɪfɔ:m ə'pendɪks	– červovitý přívěsek slepého střeva, apendix
vertebra, mn.č. vertebrae	və:tɪbrə, və:tɪb- rɪ:	– obratel, obratle
vitreous body	ˈvɪtriəs bɒdi	– sklivec
vocal cord	vəʊkəl kɔ:d	– hlasivka
vulva	ˈvʌlvə	– zevní rodidla
white blood cell	waɪt blʌd sel	– bílá krvinka, leukocyt

Přeložte:

břišní svaly, procházet žilami, naplnit srdeční komoru, větvící se tepny, tisíce plicních sklípků, operovat žaludek, transplantace kostní dřeně, bránice leží pod hrudní dutinou, vytrhnout mandle, plný močový měchýř, vyšetřit jícen, zvětšená štítná žláza, bolest v krku, zvýšená hladina bílkovin, zvětšená slezina, skrz hrtan, zlomené obratle, počet krevních destiček, neporušená sliznice, rozštěpené patro, břišní tuk, nejdelší kost

(www.openclipart.org)

2.12 Diagnostika, vyšetřovací metody

Diagnostika, vyšetřovací metody

antibodies	ˈænti,bodi:z	– protilátky
blood glucose	blad glu:kəʊs	– hladina glukózy v krvi, glykémie
computerized tomography (CT)	kəm ˈpju:təraɪzd təu ˈmogrəfi	– počítačová tomografie
cultivation	kalti ˈveɪʃən	– kultivace
culture dish	kalčə diʃ	– Petriho miska
electrocardiography (ECG)	i ˈlektɾə,kɑ:di ˈogrəfi	– elektrokardiografie, EKG
electroencephalography (EEG)	i ˈlektɾə,ensefa ˈlogrəfi	– elektroencefalografie, EEG
enzyme-linked immunosorbent assay (ELISA)	enzaim linkt i,mju:nə ˈso:bənt ə ˈsei	– enzymová imunoanalýza. Druh laboratorního vyšetření.
examination	ig,zæmi ˈneiʃən	– vyšetření
flask	fla:sk	– baňka
full blood count	ful blad kaunt	– krevní obraz a diferenciál
hematocrit	hi: ˈmætəkɾit	– hematokrit, poměr objemu erytrocytů k celkovému objemu krve
imaging	imidʒiŋ	– zobrazování, zobrazovací metody
laboratory test	lə ˈbɔrətɾi test	– laboratorní test
magnetic resonance imaging (MRI)	mæg ˈnetik rezənəns imidʒiŋ	– magnetická rezonance
medical technologist	medikəl tek ˈnɔlədʒist	– laborant, též ˈlab worker
polymerase chain reaction (PCR)	poləmæreiz čein ri ˈækʃən	– polymerázová řetězová reakce. Druh laboratorního vyšetření, „xeroxování DNA“.
positron emission tomography (PET)	pozitron i ˈmiʃən təu ˈmogrəfi	– pozitronová emisní tomografie
pulmonary function test	palmənəri/ pulmənəri fankʃən	– spirometrie

	test	
red blood count	red blad kaunt	– počet erytrocytů
sample	sa:mpl	– vzorek
sedimentation rate	sedimen'teiʃən reit	– sedimentace, FW
single photon emission compu- terized to- mography (SPECT)	siŋgl fəʊtən i'miʃən kəm'pju:təraizd təʊ'mogrəfi	– jednofotonová emisní tomografie. Druh funkčního scin- tigrafického vyšetření.
smear	smiə	– stěr, výtěr
Pap smear	pæp smiə	– Papanicolaouův test. Test nádorových změn na děložním čípku ženy.
sonography	sə'nogrəfi	– sonografie, ultrazvuk, též 'ultrasound'
specimen	spesimən	– vzorek, např. k biologickému rozboru
stool guaiac (fecal occult blood test)	stu:l gwaiaæk, fi:kəl o'kalt blad test	– test na skryté krvácení ve stolici
stools	stu:lz	– stolice
to detect	tə di'tekt	– detekovat, zjistit
to draw blood	tə 'dro: blad	– odebrat krev
urinalysis	juəri'nælisiz	– rozbor moči
urine specimen	juərin spesimən	– vzorek moči
venipuncture	vi:ni'pʌŋkčə	– odběr, nabodnutí žíly
Western Blot (WB)	westən blot	– laboratorní vyšetřovací metoda (detekce specifických bílkovin)
white blood count	wait blad kaunt	– počet leukocytů

Přeložte:

výsledky spirometrie, odebrat vzorek moči, snížený počet erytrocytů, objednejte Petriho misky, večerní stolice, 12-svodové EKG, počítačová tomografie neprokázala abnormality, zvýšená sedimentace, kultivace v laboratoři, místo odběru ze žíly, nejnovější výsledky ultrazvuku, rozbor moči je v normě

(www.openclipart.org)

2.13 Terapie

Terapie

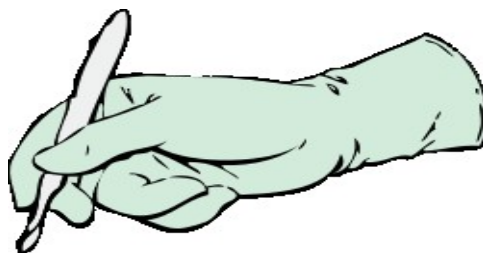
anaesthesia	æni'θi:ziə, æni'θi:žə	– anestézie, znecitlivění
general anaesthesia	dženəɹəl æni 'θi:ziə	– celková anestézie, narkóza
local anaesthesia	ləukəl æni'θi:ziə	– místní anestézie
as prescribed	æz pri'skraibd	– dle doporučení lékaře, podle předpisu
bandaging	bændidʒiŋ	– obvazování (srv. 'do the bandaging')
bed rest	bed rest	– klid na lůžku
conservative	kən'sə:vətiv	– konzervativní (např. terapie)
defibrillation	difai,bri'leiʃən	– defibrilace srdce
diet	daiət	– dieta, strava (clear liquid = tekutá čirá = bujon/voda apod., full liquid = tekutá = mléko, zeleninové šťávy apod., pureed = mixovaná/kašovitá, soft = mletá, regular = normální). Takzvané 'restricted diets' zahrnují 'low-calorie' = nízkokalorickou, 'low-fat' = s nízkým obsahem tuku, 'low-sodium' = 's nízkým obsahem sodíku/soli').
electroconvulsive therapy	i'lektɹə,kən- 'valsiv θerəpi	– elektrokonvulzivní terapie, „elektrošoky“
emergency	i'mə:dʒənsi	– naléhavý případ, urgentní stav
first aid	fə:st eid	– první pomoc

fixation	fɪk' seɪʃən	– fixace
graded exercise	ɡreɪdɪd ɛksəsaɪz	– program stupňovaného cvičení (zvyšování fyzické aktivity)
hyperalimentation	haɪpə,ælimen- 'teɪʃən	– hyperalimentace, vykrmování, hyperkalorická dieta
incision	ɪn'si:ʒən	– incize, naříznutí
infusion	ɪn'fju:ʒən	– infuze
intervention	ɪntə'venʃən	– intervence, zákrok
intubation	ɪntju:'beɪʃən	– intubace, zavedení trubice (např. k podpoře dýchání)
lavage	læ'va:ʒ	– výplach
life support	laɪf sə'pɔ:t	– podpora životních funkcí, resuscitace
advanced life support	ə'dvɑ:nst laɪf sə'pɔ:t	– rozšířená neodkladná resuscitace, pokročilá podpora životních funkcí
basic life support	beɪsɪk laɪf sə'pɔ:t	– základní neodkladná resuscitace (laická)
medication	medi'keɪʃən	– medikace, léky
mobilization	məʊbɪlaɪ'zeɪʃən	– mobilizace. Cílem je mj. zajistit, aby pacient byl schopen chodit ('to be able to ambulate').
nutrition	nju:'tri:ʃən	– výživa
enteral nutrition	entərəl nju:'tri:ʃən	– enterální výživa. Podávání živin ústy, nasogastrickou sondou, prostřednictvím PEG (punkční endoskopická gastrostomie) apod.
parenteral nutrition	pə'rentərəl nju:'tri:ʃən	– parenterální výživa. Podávání živin mimo trávicí systém, nejčastěji do žil systémem all-in-one (komplexní směs) nebo multi-bottle (dílní složky z více infuzních vaků či lahví).
operation	ɒpə'reɪʃən	– operace
oxygen therapy	ɒksɪdʒən θerəpi	– kyslíková terapie
pain management	peɪn mæni- dʒmənt	– zvládání bolesti
palliation	pæli'eɪʃən	– paliace, mírnění bolestí a utrpení
positioning	pə'zi:ʃənɪŋ	– polohování pacienta
prescription	pri'skriptʃən	– lékařský předpis, recept na léky
quality of life	kwɒlɪti əv laɪf	– kvalita života
range of motion	reɪndʒ əv	– mobilizace kloubů

exercises	məʊʃən eksəsaiziz	
recommendation	rekəmenˈdeɪʃən	– doporučení
rehydration	riːˌhaɪˈdreɪʃən	– rehydratace, doplnění tekutin. Má být zachována rovnováha příjmu a výdaje tekutin během dne (fluid balance).
resuscitation	riˌsasiˈteɪʃən	– resuscitace
sedation	siːˈdeɪʃən	– sedace, zklidnění
stitch	stɪtʃ	– steh
survival	səˈvaɪvəl	– přežití
therapy	θerəpi	– terapie, léčba
to be operated on	təˈbiː opəreɪtɪd on	– být operován
to change bandage	təˈtʃeɪndʒ bæŋ- dɪdʒ	– provést převaz
to stay overnight	təˈsteɪ əʊvə ˈnaɪt	– zůstat (v nemocnici) přes noc
traction	trækʃən	– trakce, tah. Slouží k léčebným cílům v rehabilitaci.
transfer	trænsfəː	– přesun, překlad pacienta
treatment	triːtmənt	– léčba (=‘therapy’)
ventilation	ventiˈleɪʃən	– ventilace, dýchání
mechanical ven- tilation	miˈkænikəl ventiˈleɪʃən	– umělá ventilace. Srv. ‘artificial breathing’ = ‘umělé dýchání’.

Přeložte:

provést naříznutí, opakované výplachy, překlad pacienta, umělá ventilace, poskytnout první pomoc, přísný klid na lůžku, zavést parenterální výživu, změnit medikaci, běžná strava (racionální dieta), provádějte převazy obden, vytáhnout stehy, je nezbytná sedace, ordinace/příkazy lékaře, rozšířená resuscitace, připravte infuzi, malý zákrok

(www.openclipart.org)

2.14 Léčiva

Léčiva

adhesive plaster	əd'hi:siv pla:stə	– náplast, lepicí páska
adverse effect	ædvə:s í'fekt	– nežádoucí účinek
anticoagulant drug	ænti,kəu- 'ægjulənt drag	– protisrážlivý lék
antidepressants	ænti,di- 'presənts	– antidepressiva
antifungal drug	æntí'faŋgəl drag	– protiplísňový lék, antimykotikum
b.i.d.	twais ə dei	– bis in die, dvakrát denně (podávání léku)
batch no.	bæč nambə	– šarže, výrobní dávka, výrobní série (léku)
blister	blistə	– blistr, platičko, vytlačovací fólie s tabletami
bronchodilators	brɒŋkə,dai'lei- təz	– bronchodilatanica, léky rozšiřující průsvit průdušek
capsule	kæpsju:l	– kapsle
contraindication	kontrə,indi-'ke- išən	– kontraindikace. Případy, kdy nesmí být daná léčba podávána.
cytostatic	saitəu'stætik	– cytostatikum, cytostatický
decongestants	dikən'džestənts	– látky snižující překrvení tkáně
dosage	dəusidž	– dávkování ('b.i.d.' = 'dvakrát denně', 't.i.d.' = 'tříkrát denně', 'h.s.' = 'před spaním atd.)
dose	dəus	– dávka
drops	drɒps	– kapky
drug	drag	– lék, léčivo, droga

effervescent	efə'vesənt	– šumivý
emollients	i'moliənts	– změkčovadla, zvláčňující/hydratační přípravky
enclosed leaflet	in'kləuzd li:flit	– příbalový leták
enema	enimə	– klyisma, klystýr
enterosolvent	entərə'solvənt	– enterosolventní, rozpouštějící se až ve střevě
expiry date	ik'spaiəri deit	– expirační doba
flu shot, flu jab	flu: šot, flu: dʒæb	– očkování proti chřipce. Současné vakcíny proti chřipce jsou dvojího typu: split vaccines (splitové/štěpné vakcíny) a sub-unit vaccines (subjedotkové vakcíny).
for external use only	fə ik'stə:nəl ju:s əunli	– pouze k vnějšímu užití, neužívat vnitřně
generic	dʒi'nerik	– generický, vyráběný jako kopie originálního patentem chráněného léku. 'Generic name' je zjednodušené chemické označení léku, na rozdíl od jeho 'trade name' (obchodního označení).
globule	glɒbjʊ:l	– globule, kulička
h.s.	bi'fo: bedtaim	– hora somni, před spaním (podávání léku)
herbal tea	hə:bəl ti:	– bylinný čaj
chemo-therapeutics	kemə,θerə- 'pju:tiks	– chemoterapeutika
immunisation	imjunai'zeišən	– imunizace, očkování
indication	indi'keišən	– indikace
inhalation	inhə'leišən	– inhalace, srv. pomůcky – inhalátory: 'inhaler', 'diskhaler' (podle diskovitého tvaru), 'nebulizer'
injection	in'dʒekšən	– injekce
inoculation	i,nokju'leišən	– očkování (podobně jako 'vaccination')
instillation	insti'leišən	– roztok ke vkapávání
interaction	intər'ækšən	– interakce, vzájemné působení léků
laxatives	læksətivz	– laxativa, projímadla
linctus	liŋktəs	– sladký sirup proti kašli, liz
lozenge	lozindʒ	– pastilka (proti kašli)
medicament form	medikəment fo:m	– léková forma
mouthwash	mauθwoš	– ústní voda

non-steroidal anti-inflammatory drugs (NSAID)	en es ei ai di:	– nesteroidní antiflogistika (protizánětlivé léky)
ointment	ointmənt	– mast. Z latinského 'unguentum', což je výchozí slovo pro zkratku 'ung.' používanou v receptech.
orphan drug status	o:fən drag stei-təs	– status „sirotčího léku“. Zvýhodnění poskytovaná zákonem farmaceutickým firmám při vývoji léku na vzácná onemocnění.
overdosage	ˈəʊvə,dəʊsidʒ	– předávkování
package	pækidʒ	– balení, krabička
painkillers	peinkiləz	– analgetika, léky proti bolesti (morphine aj.)
pharmacist	fɑ:məsist	– lékárník
pharmaco-dynamics	fɑ:rməkəʊ,dai- ˈnæmiks	– farmakodynamika, mechanismus působení léčiva v těle
pharmacokinetics	fɑ:məkəʊ,ki- ˈnetiks	– farmakokinetika, metabolické zpracování a přeměna léčiva v těle
pharmacology	fɑ:məˈkɒlədʒi	– farmakologie, nauka o lécích a jejich účincích na organismus
pharmacopoeia	fɑ:məkəˈpi:ə	– lékopis
pill	pil	– pilulka. Výraz 'pill' však v běžném anglickém hovorů často automaticky znamená 'antikoncepční pilulku'.
powder	paʊdə	– prášek, pudr
prescribe	priˈskraib	– předepsat (lék). Předpis/recept na léky = 'prescription'.
price	praɪs	– cena
q.l.	æz ni:did	– quantum libet, množství dle libosti, dle požadavků (dávkování léku)
saline	seɪlaɪn	– fyziologický roztok (odpovídá 9g kuchyňské soli, tj. chloridu sodného, v 1 litru vody)
side effect	said iˈfekt	– vedlejší účinek
soluble	sɒljubəl	– rozpustný
storage	sto:ridʒ	– skladování
suppository	səˈpɒzɪtəri	– čípek
sustained release (SR)	səsˈteɪnd riˈli:s	– s postupným uvolňováním (způsob úpravy léčiv)
syrup	sɪrəp	– sirup

t.i.d.	θri: taimz ə dei	– ter in die, třikrát denně (podávání léku)
tablet	tæblit	– tableta
coated tablet	kəutid tæblit	– potahovaná tableta
to administer	tə əd'ministə	– podávat (lék)
to draw	tə 'dro:	– odebírat (vzorek) – podobně jako 'to collect'; vyluhovat – podobně jako 'to infuse' (tea)
to market a new drug	tə 'ma:kit ə nju: drag	– uvést na trh nový lék
to spread	tə 'spred	– rozetřít
to swallow	tə 'swoləu	– polykat
trade name	treid neim	– obchodní název léku
tranquilizers	træŋkwilaizəz	– trankvilizéry, zklidňující léky
transdermal system	træns'də:məl sistim	– transdermální systém, náplast uvolňující účinnou látku
tube	tju:b	– tuba
use	ju:s	– užití
vaccine	væksi:n	– vakcína, očkovací látka
vial	vaiəl	– lékovka, ampulka, též 'phial'

Přeložte:

rozpustná tableta, skladování v suchu a temnu, vitální indikace, koupit čípky v lékárně, k podávání 3x denně po jídle, použijte náplast, obchodní název léku, vyhýbejte se projímadlům, vetřete mast do pokožky, sterilní fyziologický roztok, nechat se očkovat proti chřipce, pouze k vnějšímu užití, vyluhovat bylinný čaj, předepsat nesteroidní antiflogistika, polkněte s malým množstvím vody

(www.openclipart.org)

2.15 Alternativní medicína

Alternativní medicína

acupressure	ˈækju,preʃə	– akupresura
acupuncture	ˈækju,paŋkčə	– akupunktura
biofeedback	baɪəʊ,fi:dˈbæk	– biologická zpětná vazba. Metoda léčby neurologických a jiných poruch řízením vlastních tělesných reakcí podle veličin měřených přístrojem či počítačem (například měření odporu kůže).
complementary medicine	kompləˈmentəri medsin	– komplementární medicína. V zahraničí běžné označení pro alternativní medicínu. Tvoří ‘komplement’, tedy doplněk ke klasické biomedicíně.
dietary supplement	daiətəri sapli-ment	– potravní doplněk, doplněk stravy
e-stim	i:stim	– elektrostimulace mozku přístrojem
floating	fləʊtɪŋ	– flotační terapie. Alternativní léčebná metoda založená na plování v solné vodě ve stavu „beztíže“ za sensorické deprivace a výrazné relaxace. Srv. ‘flotation tank’ (flotační nádoba).
folk medicine	fəʊk medsin	– lidové léčení, lidové léčitelství
herbalism	(h)ə:bəlɪzəm	– bylinná léčba
homeopathy	həʊmiˈopəθi	– homeopatie. Protiklad ‘allopatie’ (tedy běžné biomedicíny). V homeopatii platí ‘Similia similibus curantur’ (Podobné se léčí podobným). Homeopatické přípravky používají „ředění“ (potenciace) označovanou nejčastěji písmeny CH (centisimální ředění podle Hahnemanna, propagátora tohoto alternativního směru léčby.)
chiropractic	kairəʊˈpræktɪk	– chiropraxe. Odnož alternativní medicíny, založená D. Palmerem, spočívá v manipulaci s tělem, zejména páteří.
iridology	iriˈdɒlədʒi	– iridologie, irisdiagnostika. Odnož alternativní medicíny založená na předpokladu, že choroby lze diagnostikovat podle skvrn a změn na oční duhovce.

Přeložte:

chiropraktické přístupy, tradiční lidové léčitelství, zajímat se o bylinnou léčbu, praktikovat akupunkturu, přípravky v homeopatii

(www.openclipart.org)

2.16 Pomůcky, přístroje, materiály

Pomůcky, přístroje, materiály

alcohol swab	ælkəhol	– dezinfekční tampon, dezinfekční polštářek
ambulance	æmbjuləns	– sanitka. České 'ambulance' a anglické 'ambulance' jsou mezijazyková homonyma, takzvané faux amis (falsche Freunde). Taková slova stejně ve dvou či více jazycích vyhlížejí, ale mají jiný význam, zpravidla vzniklý posunem v průběhu vývoje jazyka. Českému 'ambulance' odpovídá v angličtině 'doctor's office' či 'out-patient clinic'. Neplést s 'ambulation' = 'chůze'.
ampoule	æmpu:l	– ampulka, ampule
apron	eiprən	– zástěra
baby bottle	beibi botl	– kojenecká láhev
band-aid, elastoplast, adhesive tape	bænd eid, 'læstəpla:st, əd'hi:siv teip	i – náplast, leukoplast
bandage	bændidž	– obvaz, obinadlo
capeline bandage	kæpəli:n bændidž	– čepcový obvaz hlavy
circular bandage	sə:kljulə bændidž	– kruhový obvaz
figure-of-eight bandage	figə əv eit bændidž	– osmičkový obvaz
spica (bandage)	spaikə bændidž	– klasový obvaz

spiral bandage	spaiəɹəl bændi- dʒ	– hoblinový obvaz
bed pan	bed pæn	– podložní mísa, mísa na defekaci
bedsheet	bedʃi:t	– prostěradlo
bedside commode	bedsaid kə'məʊd	– toaletní křeslo (náhrada WC)
bib	bib	– bryndák
biopsy punch	baiəpsi panč	– klíčt'ky pro minibiopsii
blanket	blæŋkit	– deka
box of tissues	boks əv tiʃu:z	– 1 balení papírových kapesníků
call-bell	ko:lbel	– signalizace, zvonek na sestru
cannula	kænjulə	– kanyla, trubička
catheter	kæθitə	– katétr, cévka. Příslušné sloveso je 'catheterize' = '(za)cévkovat
indwelling catheter	in'dweliŋ kæθi- tə	– permanentní katétr
centrifuge	sentrifju:dʒ	– centrifuga, odstředivka (k oddělování materiálů o různé hustotě)
clamp	klæmp	– svorka. Rozlišují se různé typy: 'bulldog clamp' apod.
colour-coded luer- lock	kalə kəʊdid lʊə lok	– barevně odlišený Luerův konektor/zámek
compress	kompres	– obklad
compression sto- ckings	kəm'preʃən stokiŋz	– kompresivní punčochy
contact lens	kontækt lenz	– kontaktní čočka
cotton wool	kotn wul	– vata
crutch	krač	– berle
forearm crutch	fo:ra:m krač	– francouzská hůl
curette	kjuə'ret	– kyreta
cuspidor	kaspido:	– plivátko (v zubní ordinaci), součást zubolékařského křesla. Podobné 'spittoon' označuje spíše klasické plivátko.
cylinder	silində	– tlaková láhev
delivery table	dí'livəri teibl	– porodnický stůl

dental braces	dentl breisiz	– rovnátka
dental crown	dentl kraun	– krounka (na zub)
dental drill	dentl dril	– zubní vrtačka
diaper	daiəpə	– plenka
disinfectant	dis'in'fektənt	– dezinfekční prostředek
dispenser	dis'pensə	– dávkovač, podavač. Má též význam 'lékárník' (jako 'pharmacist').
disposable	dis'pəuzəbl	– na jedno použití, jednorázový (přídavné jméno)
drain	drein	– drén
drape	dreip	– zarouškování (operačního pole)
dressing	dresij	– krytí (rány)
charcoal dressing	ča:kəul dresij	– absorpční krytí s aktivním uhlím
dressing gown	dresij gaun	– župan
dressing trolley	dresij troli	– převazový stolek, převazový vozík
ear plug	iə plag	– zátka do uší (proti hluku)
endotracheal tube	endə'treikiəl tju:b	– endotracheální kanyla
face mask	feis ma:sk	– rouška, respirátor
false teeth	fo:ls ti:θ	– umělé zuby, zubní protéza
filling	filiŋ	– plomba, výplň
first aid kit	fə:st eid kit	– lékárníčka
forceps	fo:seps	– kleště, klíšťky, pinzeta, svorka. Jde o výraz, který překrývá významové okruhy několika českých slov. Typickým rysem je, že se jedná o nástroj se dvěma čelistmi, popřípadě i zámkem, odtud pramení i užití koncovky množného čísla (-s), podobně jako u jiných párových předmětů (scissors, trousers, glasses). V češtině jsou odpovídající podstatná jména často pomnožná. Srovnej výrazy 'pincers' a 'tongs'.
dressing forceps	dresij fo:seps	– anatomická pinzeta, někdy též podávky
Kocher forceps	kəukə fo:seps	– kocher (svorkovací klíšťky zakončené zubem)
Peau forceps	pə'a: fo:seps	– peán (spínací klíšťky, např. k uchopení cévy)
freezer	fri:zə	– mrazicí box

gauze	go:z	– gáza
gown	gaun	– chirurgický plášť
grab bar, handle	græb ba:, hændl	– madlo, držadlo, úchop
gravity flow controller	græviti fləu kən'trəulə	– nastavení průtoku IV soupravy
hammer	hæmə	– kladívko ('percussion hammer'='neurologické pokleповé kladívko')
handkerchief	hæŋkəʃif	– kapesník
hearing aid	hi:riŋ eid	– naslouchadlo (pro osoby s vadami sluchu)
hook	huk	– háček (jako chirurgický nástroj)
hospital bed	hospitl bed	– nemocniční lůžko
hot water bottle	hot wo:tə botl	– ohřívací láhev, termofoř
implant	impla:nt	– implantát
incontinence briefs	in'kontinəns bri:fs	– inkontinenční kalhotky
infra-red radiator	infrə'red reidi- itə	– infrazářič
inlay	inlei	– inlej, umělá zubní výplň
iodine	aiədi:n, aiədain	– jód
IV bag, piggyback	ai vi: bæg, pigi- bæk	– infuzní vak. Piggyback je sekundární infuzní vak.
IV drip	ai vi: drip	– kapačka, vkapávání tekutin infuzním setem
IV line	ai vi: laɪn	– zajištěný žilní přístup (central x peripheral)
IV push	ai vi: puʃ	– bolusové injekční podání látky přes zavedený žilní přístup. Propláchně se následně další dávkou tekutiny (flush [flaʃ]). Při podávání IV infuzí musí být zajištěna 'infusion site patency' (průchodnost infuzní soupravy/vpichu).
IV stand	ai vi: stænd	– infuzní stojan (synonymem je 'saline stand' [seilain stænd])
lancet	la:nsit	– lancetka, kopíčko. Slouží např. k napíchnutí prstu pro odběr kapilární krve.
leg rest	leg rest	– podložka pod nohy, klín
locker, cabinet	lokə, kæbinit	– noční stolek
mattress	mætris	– matrace

mucus extractor	mju:kəs ik'stræktə	– odsávačka hlenu
nappy	næpi	– plenka (britský výraz)
needle	ni:dl	– jehla
needle holder	ni:dl həuldə	– jehelec
orthosis	or'θəʊsɪs	– ortéza, bandáž, fixační pomůcka
oxygen outlet	oksidʒən autlit	– centrální rozvod kyslíku
pad	pæd	– podložka
incontinence pad	in'kɒntɪnəns pæd	– podložka na lůžko pro inkontinentní
pantiliner	pæntɪ'lainə	– tenká vložka (kladená přes tampon)
patient lift(er)	peɪʃənt lift(ə)	– zvedák (ke zvedání pacientů)
plaster cast	plɑ:stə kɑ:st	– sádrový obvaz
plaster of Paris	plɑ:stə əv pæris	– sádra (jako materiál)
port	pɔ:t	– port, vstup, místo pro injekční podání látek
pressure cuff	preʃə kʌf	– manžeta tonometru, tlakoměr
probe	prəʊb	– sonda, pátradlo
protective glasses	prə'tektɪv glɑ:sɪz	– ochranné brýle, též 'goggles'
rack	ræk	– stojan (na zkumavky)
resuscitator	ri,sasi'teɪtə	– ambuvak (příruční dýchací přístroj)
rubber gloves	rəbə glʌvz	– gumové/latexové rukavice
sanitary towel, sanitary pad, na- pkin	sænɪtəri tauəl, sænɪtəri pæd, næpkɪn	– hygienická dámská vložka
scales	skeɪlz	– váha
scalpel	skælpəl	– skalpel. Z latinského 'scalpellum' = 'nožík'.
scoop	sku:p	– lžíce, lopatka (v chirurgii)
scrub(s)	skrab(z)	– chirurgické mytí rukou, sterilní chirurgický oděv
sharps disposal container, sharps bin, needle dispo- sal	ʃɑ:ps dis- 'pəʊzəl kən 'teɪnə, ʃɑ:ps bɪn, ni:dl	– box na infekční odpad a ostré předměty

	dis'pəuzəl	
shoe cover	šu: kavə	– návlek (na obuv)
side-rail	saidreil	– postranice lůžka
sling	sliŋ	– závěs (z trojčipého šátku = 'triangular slip')
spatula	spætjulə	– lopatka (k míchání mastí)
spectacles	spektəkəlz	– brýle (totéž co 'glasses')
speculum	spekjuləm	– zrcátko (např. poševní)
splint	splint	– dlaha
sponge	spandž	– (mycí) houba
stapler	steiplə	– v češtině v chirurgické hantýrce zdomácnělo jako 'stapler' [stapler]. Jde o sešívačku, která se podobá klasické kancelářské sešívačce a slouží k připevňování tkání.
stethoscope	steθəskəup	– fonendoskop, stetoskop
stick	stik	– tyčinka, vatová štětka, též 'cotton swab', 'Q-tip'
stretcher	strečə	– nosítka
suction tube	sakʃən tju:b	– savka, sací trubice
sun lamp	san læmp	– UV zářič, „horské slunce“
suture	su:čə	– šití, šicí materiál
swab	swob	– tampon, smotek
syringe	sirindž	– injekční stříkačka
test tube	test tju:b	– zkumavka
to admix	tə əd'miks	– smísit
to affix	tə ə'fiks	– připevnit, připojit
to apply	tə ə'plai	– aplikovat, použít
to cleanse	tə 'klenz	– očistit (místo vpichu)
to insert	tə in's:ət	– vložit, zasunout
to scrub	tə 'skrab	– mýt si ruce před chirurgickým zákrokem
tongue depressor, tongue blade	taŋ dí'presə, taŋ bleid	– lopatka (k vyšetření krku), ústní lopatka, srv. 'spatula'
tourniquet	tuənikei	– škrtidlo
towel	tauəl	– ručník, osuška. 'Towel clip' = 'svorka na prádlo'.
trapeze, lifting	trə'pi:z, liftiŋ	– úchopová hrazda (nad lůžkem)

pole, monkey bar	pəʊl, mənki ba:	
tray	trei	– táč, podnos
(a pair of) tweezers	twi:zəz	– pinzeta
trocar	trəuka:	– trokar, punkční dutý nástroj
truss	tras	– kýlní pás
tubing	tju:biŋ	– intubace, vedení, trubice, hadička
urinal	juərinəl	– močová láhev, bažant
vacutainer	vækju'teinə	– vakueta, vakuový systém pro odběr krve
do a draw with a vacutainer	du: ə dro: wið ə vækju'teinə	– odebrat krev vakuétou
valve	vælv	– ventil
velcro closure	velkrəu kləuʒə	– suchý zip
walker, walking frame, ambulator	wə:kə, wə:kiŋ freim, æmb-juleitə	– chodítko. Výraz 'ambulator' má též význam 'ortopedická obuv'.
waste bag	weist bæg	– pytel na odpad
wheelchair	wi:lčəə	– invalidní vozík
Y-piece	wai pi:s	– rozdvojka, rozbočovač

Přeložte:

zavolejte sanitku, odeberte krev vakuétou, přivřete ventil, vyprázdněte močovou láhev, čistý podnos, jednorázový ručník, chirurgická sešíváčka, plenky menší velikosti, moderní zvedák pacientů, umělohmotné poševní zrcátko, podejte mi chirurgické kleště, infuzní vak s prošlou zárukou, kousek gázy, na nočním stolku, používejte gumové rukavice, chyťte se madla, sterilní krytí, vytáhnout drén, cévní svorka, vždy noste ústenku, mýt pacienta houbou, aplikovat klasový obvaz, dezinfikovat nemocniční lůžko, použít tampon/štetičku, zkontrolovat přítomnost zubní protézy, držet jehlu jehelcem, odolný sádrový obvaz, otevřít lékárníčku, dochází nám vata, keramická rovnátka, ochranné brýle, zvednout hrazdu, dřevěná ústní lopatka

(www.openclipart.org)

2.17 Porodnictví, mateřství

Porodnictví, mateřství

afterbirth	a:ftəbə:θ	– secundinae, porod plodového koláče (placenty)/obalů
Apgar score	æpga: sko:	– skór dle Apgarové. Číselné vyjádření stavu novorozence dle pěti kritérií (dech, puls, barva kůže, svalový tonus a reakce na podněty).
baby boomer	beibi bu:mə	– člověk narozený v době populační exploze, v demograficky silném ročníku
baby formula, infant formula	beibi fo:mjula, infənt fo:mjula	– umělá kojenecká výživa, sunar
bag of waters	bæg əv wo:təz	– amniový vak (s plodovou vodou)
breastfeeding	brestfi:diŋ	– kojení. 'To suckle' a 'to breastfeed' znamená 'kojit', 'to suck' znamená 'sát'.
breech pre- sentation	bri:č ,prezən'teiʃən	– poloha koncem pánevním
Caesarean section	si'zeriən sekʃən	– císařský řez
condom	kondəm	– kondom. Pozor na anglický výraz 'preservative', znamená 'konzervační prostředek', jde tedy o mezijazyková homonyma (false friends) s českým 'prezervativ'. V zahraničí se používá i 'female condom' (ženský kondom).
contraception	kontrə'sepʃən	– antikoncepce
contractions	kən'trækʃənz	– (porodní) stahy, podobný význam má termín 'labo(u)r'
delivery	di'livəri	– porod (v odborném jazyce)
dystocia	dis'təusiə, dis'təuʃə	– ustrnutí plodu (při porodu)
embryo	embriəu	– embryo, zárodek (konsensuálně do 8. týdne těhotenství)

embryonic development	embri'ɒnik di'veləpmənt	– vývoj embrya
episiotomy	ə,pizi'ɒtəmi	– nastřížení hráze, episiotomie
fetal	fi:tl	– plodový, fetální
foetus	fi:təs	– plod, foetus (od konce 8. týdne těhotenství)
head presentation/head position	hed prezən 'teišən, hed pə 'zišən	– poloha plodu hlavičkou napřed
child, mn.č. children	čaild, čildrən	– dítě, děti
childbed	čaildbed	– slehnutí, porod a šestinedělí (podobně jako 'confinement')
childbirth	čaildbə:θ	– porod (i v laickém jazyce)
infant	infənt	– kojeneček (do 1 roku věku), hovorově 'suckling'
intrauterine device (IUD)	intrə'ju:tərain di'vais	– nitroděložní tělísko
maternity	mə'tə:niti	– mateřství
miscarriage	mis'kæridʒ	– spontánní potrat
neonate, newborn	ni:əneit, nju:bo:n	– novorozenec (do 28. dne věku). Příslušné přídavné jméno má podobu 'neonatal' = 'novorozenecký'.
obstetric	ob'stetric	– porodnický
obstetrician	obste'trišən	– porodník (lékař, na rozdíl od porodní asistentky jako nelékařské profese – midwife)
parturition	pa:tjuə'rišən	– porod (méně běžný, velmi formální výraz)
planned parenthood	plænd peərən- thud	– plánované rodičovství
post-partum depression	pəust pa:təm di'prešən	– poporodní deprese
pregnancy	pregnənsi	– těhotenství
primipara	prai'mipərə	– prvorodička, srv. primigravida = žena poprvé těhotná. Žena, která dosud nerodila, se označuje jako 'nullipara'.
stillbirth	stil'bə:θ	– porod mrtvého plodu
to be on the pill	tə 'bi: on ðə pil	– užívat hormonální pilulky
toddler	todlə	– batole (do 3 let věku)

water birth wo:tə bæ:θ – porod do vody

Přeložte:

fyziologické těhotenství, kontraindikace kojení, během porodu, ženská antikoncepce, radostí mateřství, novorozenecká žloutenka, zdravá prvorodička, kojeneček s matkou, vyvážená kojenecká výživa, výhody plánovaného rodičovství, spočítejte skóre dle Apgarové, poloha koncem pánevním, po císařském řezu

(www.openclipart.org)

2.18 Dokumentace

Dokumentace

Admission əd' miʃən fo:m, – příjmová zpráva

Form/Pre-Admission Record pri: əd' miʃən reko:d

admission procedure əd' miʃən prə'si:dʒə – příjem, přijetí do lůžkového zařízení

Advance Directive əd' va:ns di'rektiv – předem projevené přání, prohlášení o vůli, prohlášení k péči, dokument vyhrazující, jakou péči si pacient přeje či nepřeje přijmout v případě stavu, kdy sám nemůže rozhodovat (např. bezvědomí). Často určitá forma negativního reversu. Má právní váhu, zejména jako 'living will' (písemné vyjádření svobodné vůle). Specifickým případem v zahraničních lékařskoprávních úpravách je 'DNR Order' = 'Do not Resuscitate' (přání o upuštění od resuscitace).

Allergies/Sensitivities ælədʒi:z, senzi'tiviti:z – alergická anamnéza

anamnesis	ænæm'ni:sis, ænæm'ni:si:z	– méně často užívaný výraz pro anamnézu. V anglické literatuře je zvykem dávat přednost výrazu 'history' s příslušným bližším určením (personal history, social history, medical history atd.)
Assessments	ə'sesmənts	– posouzení stavu pacienta, které provádí sestra v úvodní fázi ošetrovatelského procesu (následující fáze jsou Diagnosis, Outcome Identification, Plan, Implementation, Evaluation)
Baby Growth Chart	beibi grəuθ ča:t	– záznamy o vývoji dítěte, růstová křivka aj.
Care Management – Care Plans	keə mæni- dʒmənt, keə plænz	– plány péče, formulované na základě aktualizované ošetrovatelské diagnózy
clinical pathway	klinikl pa:θwei	– typizovaná mapa péče s definovanými cíli, znázorňuje varianty průběhu péče u pacienta s danou diagnózou
complains of (zkráceně c/o)	kəm'pleinz əv	– pacient si stěžuje na..., stesky pacienta
Consent Form	kən'sent fo:m	– informovaný souhlas, souhlas s hospitalizací
CPT Code/procedure code/OPCS Code (v Británii)	si: pi: ti: kəud, prə'si:dʒə kəud, əu pi: si: es kəud	– kód výkonu k úhradě pojišťovnou (billing, reimbursement)
Cumulative Patient Profile	kjumjələtiv peišənt prəufail	– souhrn informací o pacientovi. Srovnej pojem epikríza.
Current Orders	karənt o:dəz ka:deksiz	– pracovní úkoly v realizaci péče, ordinace
diagnosis, mn.č. diagnoses	daiəg'nəusis, daiəg'nəusi:z	– diagnóza, diagnózy
differential diagnosis	difə'renʃəl daiəg'nəusis	– diferenciální diagnóza (možná podobná onemocnění, která je třeba vyloučit)
nursing diagnosis	nə:siŋ daiəg'nəusis	– ošetrovatelská diagnóza
Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders	daiəg'nostik ənd stə'tistikəl mənjuəl əv mentl dis'o:dəz	– Diagnostická a statistická příručka duševních onemocnění (DSM)
Discharge Form	dis'čə:dʒ fo:m	– propouštěcí zpráva
electronic medical	i,lek'tronik me-	– elektronická dokumentace

record (EMR)	dikəl reko:d	
expected outcomes	ik ʹspektid autkamz	– plánované cíle (jak je formuluje sestra v rámci ošetrovatelského procesu): např.: za 5 týdnů pacient bude schopen dojít od lůžka do koupelny bez dopomoci.
Family History	fæməli histəri	– rodinná anamnéza
Flow Sheets	fləu ši:ts	– průběžný záznam denních měření (teploty, ADLs, životních funkcí)
Follow-Up Review	foləu ʹap ri ʹvju:	– přehled kontrolních vyšetření
Functioning and Well-Being	fəŋkšəniŋ ənd wel ʹbi:iŋ	– záznam o kvalitě života pacienta a jeho funkční způsobilosti
Habits	hæbits	– návyky pacienta
History and Physical	histəri ənd fizikəl	– anamnéza a výsledky fyzikálních vyšetření
chief complaint	či:f kəm ʹpleint	– hlavní potíže, stesky pacienta
Identification – (A-age, G-gender...)	ai,dentifi- ʹke- išən, eidž, džendə	– osobní údaje pacienta (věk, pohlaví...)
Incident Form	insidənt fo:m	– hlášení mimořádných událostí, pádů apod.
informed consent	in ʹfo:md kən ʹsent	– informovaný souhlas (pacienta s plánovaným vyšetřením nebo léčbou)
Intake/Output - Fluid Balance	inteik, autput, flu: id bæləns	– bilance tekutin, záznam příjmu a výdeje tekutin
International Classification of Diseases (ICD)	intə ʹnæšənəl klæsifi ʹkeišən əv di ʹzi:ziz	– Mezinárodní klasifikace nemocí (MKN)
Kardexes	ka:deksiz	– karta pacienta, denní záznamy o pacientovi (multiprofesní) – s ordinacemi, incidenty, medikací, dietou, asistencí u hygieny, plánovanými testy aj.)
Lab Slip	læb slip	– žádanka do laboratoře, laboratorní výpis (vrací se k lékaři s výsledky)
Major Illnesses and Operations	meidžə ilnisiz ənd opə ʹreišənz	– hlavní diagnózy a prodělané operace
Medical and Surgical History	medikəl ənd sə:džikl histəri	– interní a chirurgická anamnéza

Medications Administered/ Drug Chart/Rx Therapeutic Record	medi'keiʃənz əd'ministəd, dræg ča:t, θerə'pju:tik reko:d	– podávaná léčiva
Monitoring Strips	monitəriŋ strips	– grafické záznamy z vyšetření jako je EKG, EEG
Observation Charts/Checklists	obzə'veiʃən ča:ts, čeklists	– záznamy o průběžném pozorování pacienta
Obstetric History	ob'stetric his- təri	– těhotenská a porodnická anamnéza
Office Visits/Return Visits	ofis vizits ri 'tə:n vizits	– seznam kontrolních vyšetření a návštěv u lékaře
On-Going Problem List	'on,gəuiŋ probləm list	– průběžně aktualizovaný seznam problémů zjištěných u daného pacienta
orders	o:dəz	– příkazy, nařízení, ordinace lékaře
patient record	peiʃənt reko:d	– zdravotnická dokumentace pacienta, karta
Patient Registration and Health Questionnaire	peiʃənt ,redʒis'treiʃən ənd helθ kwestiə'neə	– registrační formulář nového pacienta s osobním dotazníkem
Personal Preferences	pə:snl prefərən- siz	– osobní přání a preference pacienta
prognosis, mn.č. prognoses	prog'nəusis, prog'nəusi:z	– prognóza, vyhlídky na uzdravení či úpravu stavu
Progress Notes	prəʊgres nəuts	– dekurs, průběžný záznam o pacientově stavu s daty, často narativní (tedy formou vyprávění, slovního popisu)
Reference Note	refrəns nəut	– doporučení k vyšetření/ošetření jiným lékařem, žádanka, též 'Referral Letter'
Risks and Warnings	risks ənd wo:niŋgz	– rizika a upozornění
SOAP Note (Subjective, Objective, Assessment, and Plan)	səʊp nəut, səb'dʒektiv əb'dʒektiv ə'sesmənt ənd plæn	– metoda zdravotnické dokumentace (záznam subjektivních potíží, objektivních známek nemoci, jejich posouzení a plánu péče)

Social History	səʊʃl histəri	– sociální anamnéza
Test Results/Clinical Investigation Results	test ri'zalts, klinikəl in,vesti'geišən ri'zalts	– výsledky laboratorních a dalších testů (včetně POC = Point of Care testů, tedy těch, které se provádějí přímo u lůžka pacienta)
to fill in	tə 'fil in	– vyplnit, vypsát
Transfer Form	trænsfə fo:m	– překladová zpráva
Valuables List	væljʊəblz list	– seznam cenností, soupis majetku přineseného do nemocnice pacientem
Vital Signs	vaitl sainz	– vitální funkce, záznam základních životních funkcí – dech, puls, vědomí (například na bázi Glasgow Coma Scale), popřípadě teplota
web-based personal health records	web beist pə:sənəl helθ reko:dz	– systém on-line zdravotních karet
Worksheet	wə:kʃi:t	– rozpis aktivit v péči o pacienta s načasováním dle priorit

Přeložte:

porodník odebral anamnézu, kontrolujte životní funkce co 5 minut, zapište to do dekurzu, jaká je prognóza?, podepsat informovaný souhlas, vyplňte příjmovou zprávu, uváděné hlavní potíže, kopie propouštěcí zprávy, vytiskněte žádanku, překladová zpráv uvádí..., uspokojivá bilance tekutin, aktualizovaný seznam medikace, plánované cíle péče, neúplný seznam cenností, podle Mezinárodní klasifikace nemocí, úvodní posouzení stavu pacienta

(www.openclipart.org)

2.19 Klíč k překladovým cvičením

Následující oddíl je klíčem k překladovým cvičením jednotlivých tematických oblastí slovní zásoby uvedených ve 2.2 až 2.18. Uvedené překlady nejsou nutně jediným možným řešením, v některých případech existuje více alternativ převodu do anglického jazyka. Tento klíč tedy slouží k sebekontrolě výsledků studentem a podrobnější hodnocení je v rukou vyučujícího.

1. Ošetřovatelství

ošetřovatelská péče, deficit sebepéče, porodní asistence jako obor, důležité potřeby člověka, dlouhodobé pečování, bylo o něj dobře pečováno

nursing care, self-care deficit, midwifery as a specialty, important/key human needs, long-term caring, he was cared for properly

2. Personál

naš všeobecný lékař, příchozí pacienti, mnohé sestry-studentky na praxi, pracovníci záchranaři, lékaři a sestry, skvělý zubař, sanitářky na ranní směně, primář spolupracuje se sekundářem, doporučení dietní sestry, staniční sestra respektuje vrchní sestru, povinnosti sálové sestry, dechový terapeut pomáhá s nácvikem, rada očního lékaře, sanitář čistí lůžko, sestry čekatelky pracují pod dohledem, hygienik zakázal několik výrobků

our general practitioner, incoming patients, many probationers/many nurses on their clinicals, hardworking paramedics, nurses and doctors/physicians, an excellent dentist, orderlies in the dayshift, the consultant co-operates with the house officer, recommendations by the dietitian, the ward sister respects the head sister, duties of the scrub nurse, the respiratory therapist helps with exercises, oculist's advice, the orderly cleans the bed, enrolled nurses work under supervision, the Health Officer banned several products

3. Vyšetření, hospitalizace

plánované přijetí, pravidelná prohlídka, pacient byl propuštěn, lékař provedl důkladné vyšetření, naplánovat kontrolu, na pohled, poklep neukázal žádné abnormality, odesílání pacientů k jiným specialistům, normální teplota, měřit teplotu, přeložit kvůli komplikacím, sledovat životní funkce

planned admission, regular check-up, the patient was discharged, the physician performed a thorough examination, to schedule an office visit/follow-up, on inspection, percussion showed no abnormality, referral to other specialists, temperature within normal range, to measure/take temperature, to transfer because of complications, to check/monitor vital signs

4. Fyziologické funkce

pacient byl při vědomí, dýchejte zhluboka, schopen močit, spal jste přes den?, potíte se?

the patient was conscious, breathe deeply, able to urinate, have you slept during the day?, do you sweat/perspire (excessively)?

5. Prostory

v nemocnici je mnoho oddělení, ošetrovna je v 1. patře, posad'te se v čekárně, pracuji jako sestra na traumatologii, nemocnice se skládá z lůžkové a ambulantní části, čistý operační sál, velká sesterna, děti v dětském koutku, pacient na dospívacím pokoji, lékař není v ordinaci, nová příjmová část, proslulé lázně, příjezd k urgentnímu příjmu

there are many departments/wards in the hospital, the treatment room is on the first floor/second floor, take a seat in the waiting room, I work as a casualty department nurse, the hospital is composed of an in-patient department and an out-patient one, a clean operating room/theatre, a large sister's room, children in the playroom, a patient in the recovery room, the doctor is out of office, a new admission lounge, a famous spa, approach/way to the emergency department

6. Obory

kardiologie se zabývá srdcem, odborník na rehabilitaci, problémy dětského lékařství, pokroky v onkologii, interní ošetrovatelství, chirurgické ošetrovatelství, boj proti infekčním nemocem, vyspělá kardiochirurgie, odborný časopis o zubním lékařství, rizika a výhody alternativní medicíny

heart surgery/cardiac surgery deals with the heart, rehabilitation specialist, issues in pediatrics, advances in oncology, medical nursing, surgical nursing, fight against infectious diseases, hi-tech heart surgery, a dentistry journal, risks and advantages of complementary medicine

7. Zdraví, nemoci příznaky

bradavice jsou způsobeny viry, časté záněty mandlí, Jim má teplotu, drobná škrábnutí, zvracíte po jídle?, bodnutí hmyzem je nebezpečné, subjektivní a objektivní projevy nemoci, otrava alkoholem, vakcína proti dětské obrně, vzteklna je smrtelná, miliony lidí trpí malárií, ztráta chuti k jídlu je důležitý příznak, udržovat si dobré zdraví, horečka je vyčerpávající, různé druhy kýly, bylo přítomno zarudnutí, dekubit 3. stupně, utrpět otevřenou zlomeninu, odstranit nádor, trpět úzkostí, bolí mě hlava, těžká dušnost, zastavit krvácení

warts are caused by viruses, recurrent/frequent tonsillitis, Jim has a temperature, minor scratches, do you vomit after meals?, insect stings are dangerous, signs and symptoms, alcohol poisoning (intoxication = opilost), polio vaccine, rabies is lethal, millions of people suffer from malaria, loss of appetite is an important symptom, to maintain good health, fever is exhausting, various types of hernia, redness/erythema was present, stage III pressure ulcer, to sustain a compound fracture, to remove a tumor, to suffer from anxiety, I have a headache, severe dyspnoea, to stop bleeding

8. Sociální věci a management

nepřetržitý provoz ORL oddělení, ochrana veřejného zdraví, být na mateřské dovolené, rozvoj komunitní péče, dvojitě zaslepená a placebem porovnávaná studie, primární prevence, omezená možnost docházet na toaletu, řídit se rozpisem služeb, financování výzkumu, úspěšná klinická studie, fungovat non-stop

24/7 ENT service, public health protection, to be on maternity leave, development of community care, double-blind placebo-controlled study, primary prevention, limited bathroom privileges, to follow the rota-schedule, research funding/financing, a successful clinical trial, to run round-the-clock

9. Části těla – External body

celý trup, lebeční fraktura, mezi lopatkami, stříhat nehty, za hrudní kostí, pod kolenem, ohnout malíček, pod kůží, obě čelisti, odložte si do pasu, uvolněte zápěstí, stehna jsou součástí dolních končetin, dvanáct párů žeber, bolest na hrudníku, odstranit ochlupení, tenká zubní sklovina, cizí těleso v oku, polokoule jsou spojeny, vytrhnout stoličku, mateřské mléko (doslova 'prsnil'), ostré špičáky, bolavý nárt, natržený ušní lalůček

the whole trunk, cranial fracture, between the shoulder blades, to cut nails, behind the breastbone/sternum, to flex/bend the little finger, under the skin, both jaws, strip to the waist, relax the wrist, thighs are part of the lower extremities, twelve pairs of ribs, chest pain, to remove/shave hair, thin enamel, a foreign body in the eye, the hemispheres are (inter)connected, to extract a molar, breastmilk, sharp canines, a painful instep, a torn earlobe

10. Části těla – Internal body

břišní svaly, procházet žilami, naplnit srdeční komoru, větvcí se tepny, tisíce plicních sklípků, operovat žaludek, transplantace kostní dřeně, bránice leží pod hrudní dutinou, vytrhnout mandli, plný močový měchýř, vyšetřit jícen, zvětšená štítná žláza, bolest v krku, zvýšená hladina bílkovin, zvětšená slezina, skrz hrtan, zlomené obratle, počet krevních destiček, neporušená sliznice, rozštěpené patro, břišní tuk, nejdelší kost

abdominal muscles, to pass through the veins, to fill the heart ventricle/chamber, branching arteries, thousands of alveoli, to operate on the stomach, bone marrow transplant, the diaphragm is situated under the thoracic cavity, to extract/pull out the tonsils, a full (urinary) bladder, to examine the oesophagus, an enlarged thyroid (gland), sore throat, an elevated protein level, an enlarged spleen, through the larynx, broken vertebrae, platelet count, intact mucous membrane, a cleft palate, abdominal fat, the longest bone

11. Diagnostika, vyšetřovací metody

výsledky spirometrie, odebrat vzorek moči, snížený počet erytrocytů, objednejte Petriho misky, večerní stolice, 12-svodové EKG, počítačová tomografie neprokázala abnormality, zvýšená sedimentace, kultivace v laboratoři, místo odběru ze žíly, nejnovější výsledky ultrazvuku, rozbor moči je v normě

pulmonary function test results, to collect a urine specimen, low/decreased red blood count, order some Petri dishes, a 12-lead ECG, computerized tomography scanning showed no abnormality, increased sedimentation rate, laboratory cultivation, a venipuncture site, the latest ultrasound results, urinalysis is within normal range

12. Terapie

provést nařiznutí, opakované výplachy, překládání pacienta, umělá ventilace, poskytnout první pomoc, přísný klid na lůžku, zavést parenterální výživu, změnit medikaci, běžná strava (racionální dieta), provádějte převazy obden, vytáhnout stehy, je nezbytná sedace, ordinace/příkazy lékaře, rozšířená resuscitace, připravte infuzi, malý zákrok

to perform an incision, repeated lavages, patient transfer, mechanical ventilation, to give first aid, strict bed rest, to start/introduce parenteral nutrition, to change medication, a regular diet, change dressings/bandages every other day, to extract/to pull out the stitches, sedation is necessary, doctor's orders, advanced life support, prepare an infusion/get an infusion ready, minor surgery/intervention

13. Léčiva

rozpuštěná tableta, skladování v suchu a temnu, vitální indikace, koupit čípky v lékárně, k podávání 3x denně po jídle, použijte náplast, obchodní název léku, vyhýbejte se projímadlům, vetřete masť do pokožky, sterilní fyziologický roztok, nechat se očkovat proti chřipce, pouze k vnějšímu užití, vyluhovat bylinný čaj, předepsat nesteroidní antiflogistika, polkněte s malým množstvím vody

a soluble tablet, storage in a dark and dry place, vital indication, to buy suppositories in a pharmacy, to be taken/used three times a day after meals, apply an adhesive plaster, a trade

name of a drug, avoid laxatives, rub the ointment into the skin, sterile saline, to get a flu shot/to get vaccinated against influenza, for external use only, to draw/infuse a herbal tea, to prescribe non-steroidal anti-inflammatory drugs (NSAID), swallow with a small amount of water

14. Alternativní medicína

chiropraktické přístupy, tradiční lidové léčitelství, zajímat se o bylinnou léčbu, praktikovat akupunkturu, přípravky v homeopatii

chiropractic concepts/approaches, traditional folk medicine, to be interested in herbalism/herbal treatment, to practise acupuncture, homeopathic preparations/formulas

15. Pomůcky, přístroje, materiály

zavolejte sanitku, odeberte krev vakuétou, přivřete ventil, vyprázdněte močovou láhev, čistý podnos, jednorázový ručník, chirurgická sešíváčka, plenky menší velikosti, moderní zvedák pacientů, umělohmotné poševní zrcátko, podejte mi chirurgické kleště, infuzní vak s prošlou zárukou, kousek gázy, na nočním stolku, používejte gumové rukavice, chyťte se madla, sterilní krytí, vytáhnout drén, cévní svorka, vždy noste ústenku, mýt pacienta houbou, aplikovat klasový obvaz, dezinfikovat nemocniční lůžko, použít tampon/štetičku, zkontrolovat přítomnost zubní protézky, držet jehlu jehelcem, odolný sádrový obvaz, otevřít lékárníčku, dochází nám vata, keramická rovnátka, ochranné brýle, zvednout hrazdu, dřevěná ústní lopatka

call in an ambulance, take blood with a vacutainer/do a vacutainer draw, throttle down the valve, empty the urinal (pot), a clean tray, a disposable tissue/towel, a surgical stapler, smaller size diapers, a state-of-the-art patient lifter, a plastic vaginal speculum, pass me the forceps/hand the forceps to me, an expired infusion/IV bag, a piece of gauze, on the locker/bedside cabinet, use/wear rubber gloves, get hold of the grab bar, sterile dressing, to pull out/extract a drain, a vascular clamp, always wear a surgical mask, to wash the patient with a sponge, to apply spica, to disinfect the hospital bed, to use a Q-tip/cotton swab, to check for false teeth/a denture, to hold the needle with a needle-holder, heavy-duty plaster cast, to open a first aid kit, we are running out of cotton wool, ceramic braces, protective glasses, to lift the trapeze, a spatula/a tongue depressor

16. Porodnictví, mateřství

fyziologické těhotenství, kontraindikace kojení, během porodu, ženská antikoncepce, radosti mateřství, novorozenecká žloutenka, zdravá prvorodička, kojeneček s matkou, vyvážená kojenecká výživa, výhody plánovaného rodičovství, spočítejte skóre dle Apgarové, poloha koncem pánevním, po císařském řezu

physiologic pregnancy/normal pregnancy, contraindications of breastfeeding, intrapartum/during delivery, female contraception, neonatal jaundice, a healthy primipara, an infant and its mother, a balanced infant diet, advantages of planned parenthood, count the Apgar score, breech position, post Cesarean section

17. Dokumentace

porodník odebral anamnézu, kontrolujte životní funkce co 5 minut, zapište to do dekurzu, jaká je prognóza?, podepsat informovaný souhlas, vyplňte příjmovou zprávu, uváděné hlavní potíže, kopie propouštěcí zprávy, vytiskněte žádanku, překladová zpráv uvádí..., uspokojivá bilance tekutin, aktualizovaný seznam medikace, plánované cíle péče, neúplný seznam cenností, podle Mezinárodní klasifikace nemocí, úvodní posouzení stavu pacienta

the obstetrician took (personal/medical) history, check/monitor vital signs every five minutes, write it down/make record in the Progress Note/Flowsheet, what is the prognosis?, to sign an informed consent, fill in the Admission Form, reported chief complaints, a copy of the Discharge Form, print the reference note, the Transfer Form reads/states/says..., a satisfactory/an acceptable fluid balance (nebo an acceptable Intake/Output), an updated Drug Chart, planned/expected care outcomes, an incomplete Valuables List, according to the ICD (International Classification of Diseases), initial patient assessment

OTÁZKY

1. Uved'te slova a slovní spojení, která jste si zapamatovali z tematické oblasti Ošetřovatelství.
2. Uved'te slova a slovní spojení, která jste si zapamatovali z tematické oblasti Personál.
3. Uved'te slova a slovní spojení, která jste si zapamatovali z tematické oblasti Vyšetření a hospitalizace.
4. Uved'te slova a slovní spojení, která jste si zapamatovali z tematické oblasti Fyziologické funkce.
5. Uved'te slova a slovní spojení, která jste si zapamatovali z tematické oblasti Prostory.
6. Uved'te slova a slovní spojení, která jste si zapamatovali z tematické oblasti Obory.
7. Uved'te slova a slovní spojení, která jste si zapamatovali z tematické oblasti Zdraví, nemoci, příznaky.
8. Uved'te slova a slovní spojení, která jste si zapamatovali z tematické oblasti Sociální věci a management.

9. Uveďte slova a slovní spojení, která jste si zapamatovali z tematické oblasti Části těla – External Body.
10. Uveďte slova a slovní spojení, která jste si zapamatovali z tematické oblasti Části těla – Internal Body.
11. Uveďte slova a slovní spojení, která jste si zapamatovali z tematické oblasti Diagnostika, vyšetřovací metody.
12. Uveďte slova a slovní spojení, která jste si zapamatovali z tematické oblasti Terapie.
13. Uveďte slova a slovní spojení, která jste si zapamatovali z tematické oblasti Léčiva.
14. Uveďte slova a slovní spojení, která jste si zapamatovali z tematické oblasti Alternativní medicína.
15. Uveďte slova a slovní spojení, která jste si zapamatovali z tematické oblasti Pomůcky, přístroje, materiály.
16. Uveďte slova a slovní spojení, která jste si zapamatovali z tematické oblasti Porodnictví, mateřství.
17. Uveďte slova a slovní spojení, která jste si zapamatovali z tematické oblasti Dokumentace.
18. Písemně vypracujte překladová cvičení ke každé tematické oblasti. V případě potřeby použijte slovník (odborný i obecný). Přehled slovníků je uveden v opoře Anglický jazyk 1, je možno využít také on-line slovníků, jako například <http://www.rewin.cz/WebForm1.aspx>, www.slovník.cz.

SHRNUTÍ KAPITOLY

Kapitola 2 představuje průřez odbornou slovní zásobou zdravotnických oborů, členěný do tematických celků. Celkem seznamuje čtenáře/čtenářky s více než 1000 termínů a vytváří východisko pro práci s odborným textem (četba odborné literatury) i produkci vlastních textů a komunikaci s kolegy i pacienty v cizojazyčném prostředí.

SHRNUTÍ STUDIJNÍ OPORY

Studijní opora Anglický jazyk 2 představuje úvod do znalostí charakteristiky jednotlivých slovních druhů anglického jazyka v širším gramatickém kontextu a úvod do odborné terminologie, jejíž pasivní i aktivní znalost je nezbytným předpokladem pro všech pět obvykle uváděných didaktických dovedností – četbu s porozuměním, mluvení, poslech, psaní a překlad (reading comprehension, speaking, listening, writing, translation).

POZNÁMKA: Následující glosář podává vysvětlení některých základních termínů vyskytujících se v této učební opoře.

adjektivum – přídavné jméno

adverbium – příslovce

genitiv – 2. pád nebo přivlastňovací pád, pád původu

infinitiv – neurčitek slovesa

singulár – jednotné číslo

substantivum – podstatné jméno

plurál – množné číslo

POUŽITÁ LITERATURA A DALŠÍ ZDROJE

- [1] BERRY, D. B. *Stručná gramatika angličtiny: moderní, přehledná, srozumitelná*. 1. vyd. Praha: Klett, 2005. 112 s. ISBN 80-86906-07-8.
- [2] CHABNER, D. E. *The Language of Medicine*. 9th ed. St. Louis: Saunders Elsevier, 2011. 1036 p. ISBN 978-1-4377-0570-6.
- [3] CRABBE, G. *Mapa anglické gramatiky*. 1. vyd. Dubicko: Infoa, 1992. Nestr. ISBN nepřiděleno.
- [4] CRYSTAL, D. *Words, Words, Words*. 1st ed. Cary: Oxford University Press, 2007. 224 p. ISBN 0-1992-1077-2.
- [5] DOLEŽAL, A. *Lékařský slang a úsloví*. 2. vyd. Praha: Galén, 2007. 162 s. ISBN 978-80-7262-487-4.
- [6] HAIS, K. *Anglická mluvnice*. 4. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1991. 363 s. ISBN 80-04-24717-2.
- [7] HAIS, K., HODEK, B. *Velký anglicko-český slovník I., A-E*. 2. vyd. Praha: Academia, 1991. 755 s. ISBN 80-200-0065-8.
- [8] HAUSER, J. *Nauka o slovní zásobě*. Praha: SPN, 1980. 1. vyd. 192 s., s. 32-33. BN 14-475-80.
- [9] LINGEA. *Gramatika současné angličtiny s praktickými příklady*. 1. vyd. Brno: Lingea, 2011. 173 s. ISBN 978-80-87471-33-3.
- [10] PEPRNÍK, J. *Anglická lexikologie*. 1. vyd. Olomouc: UP, 1992. 192 s. ISBN nepřiděleno.
- [11] POŠTOLKOVÁ, B., ROUDNÝ, M., TEJNOR, A. *O české terminologii*. 1. vyd. Praha: Academia, 1983. 93 s. ISBN nepřiděleno.

PŘEHLED DOSTUPNÝCH IKON A POUŽITÝCH ZKRATEK

	Čas potřebný ke studiu		Cíle kapitoly
	Klíčová slova		Nezapomeňte na odpočinek
	Průvodce studiem		Průvodce textem
	Rychlý náhled		Shrnutí
	Tutoriály		Definice
	K zapamatování		Případová studie
	Řešená úloha		Věta
	Kontrolní otázka		Korespondenční úkol
	Odpovědi		Otázky
	Samostatný úkol		Další zdroje
	Pro zájemce		Úkol k zamyšlení

ZKRATKA	Popis zkratky
aj.	a jiné
apod.	a podobně
atd.	a tak dále
ed.	edition (vydání)
ISBN	International Standard Book Number – Mezinárodní standardní číslo knižní publikace
p.	page (strana)
s.	strana
vyd.	vydání

Název: Anglický jazyk 2

Autoři: Mgr. Bc. Roman Adamczyk

Vydavatel: Slezská univerzita v Opavě

Určeno: Určeno posluchačům bakalářského oboru Ošetrovatelství

Povoleno:

Počet stran: 106

AA – VA:

Vydání: 1. vydání

Náklad:

Tiskárna:

Číslo publikace:

Tato publikace neprošla jazykovou úpravou